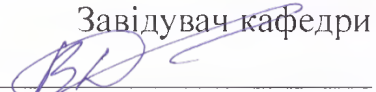

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут

Кафедра Теоретичних основ олімпійського та професійного спорту

«Допущений до захисту»

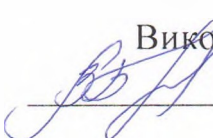
Завідувач кафедри

«13» грудня 2025р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»

на тему: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОГО
БАСКЕТБОЛУ В МІСТІ МИКОЛАЄВІ

Виконала: студентка групи

 6541мз **Бронська В.С.**

Керівник роботи:

доцент, канд. наук з ф.вих. та сп.

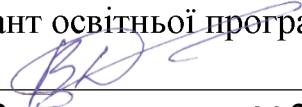
 Кувалдіна О. В.

Миколаїв 2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Кафедра Теоретичних основ олімпійського та професійного спорту
Спеціальність 017 “Фізична культура і спорт”
Освітня програма “Олімпійський та професійний спорт”

ЗАТВЕРДЖУЮ
Гарант освітньої програми

«13 » грудня 2025р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти “магістр”

Студентці Бронській Владиславі Сергіївні

1. Тема роботи. Становлення та розвиток професійного баскетболу в місті Миколаєві.

Керівник роботи Кувалдіна Ольга Вікторівна

Затверджені наказом ректора No 967-уч від «05».09.2025 року

2. Термін подання роботи: листопад 2025 р.

3. Вихідні дані по роботі: роботу викладено на 81 сторінці, містить 17 таблиць. Вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, що містить 35 джерел і 6 додатків.

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів).

1. Історико-теоретичні засади становлення професійного баскетболу в Україні та світі.

2. Історія та сучасний стан баскетболу в Миколаєві.

5. Перелік презентаційних матеріалів. Кваліфікаційн робота та презентація: презентація із 16 слайдів.

6. Консультанти розділів роботи.

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Кувалдіна О. В.	15.09.2024	15.12.2024

2	Кувалдіна О. В.	10.01.2025	30.06.2025
3	Кувалдіна О. В.	05.09.2025	30.11.2025

7. Дата видачі завдання 15.09.2024.

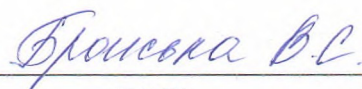
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер	Назва етапів роботи	Терміни виконання термінів роботи	Примітка
1	Здійснено пошук і аналіз літературних джерел для вивчення досліджуваної проблеми. Було сформульовано тему дослідження, визначено мету і завдання, розкрито предмет і об'єкт, обґрунтовано методи дослідження. Було проведено аналіз та вивчення літературних джерел, статистичних звітів, матеріалів мережі Інтернет; вивчення документальних, історичних, архівних матеріалів. Зібраний матеріал став основою для створення першого розділу кваліфікаційної роботи, а також для наукового обґрунтування змісту та спрямованості експериментальних досліджень у третьому розділі.	вересень 2024 р. - грудень 2024 р.	
2	Вивчення архівних та історико – аналітичних матеріалів з теми дослідження. Проаналізовано історичні етапи розвитку професійного баскетболу в Україні та в Миколаєві.	січень 2025 р. - червень 2025 р.	
3	Остаточний аналіз результатів дослідження, оформлення кваліфікаційної роботи, уточнено і сформульовано	вересень 2025 р. - грудень 2025 р.	

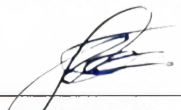
	висновки за результатами дослідження, оформлено список використаних джерел та додатки, відредаговано текст кваліфікаційної роботи, проведено підготовку роботи до захисту.		

Студент

(підпис)

(ПІБ)

Керівник роботи

(підпис)

Кувалдіна О. В.
(ПІБ)

АНОТАЦІЯ

Бронська В. С. Становлення та розвиток професійного баскетболу в місті Миколаєві. Кваліфікаційна робота зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт», освітньої програми «Олімпійський та професійний спорт». Миколаїв: НУК ім. адм. Макарова, 2025. 89 сторінка.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано становлення та багаторічний розвиток професійного баскетболу в місті Миколаєві, починаючи від його початкових етапів до сучасності. Досліджено історичні передумови та ключові чинники професіоналізації гри в регіоні, а також детально розглянуто результати виступів миколаївської команди в Чемпіонатах СРСР та подальшу динаміку її участі та досягнень у Чемпіонатах незалежної України. Здійснено аналіз сучасного стану миколаївського баскетболу та визначено основні проблеми його розвитку.

Ключові слова: баскетбол, розвиток, становлення, МБК “Миколаїв”, “Ніко-баскет”.

Bronska Vladyslava. The formation and development of professional basketball in Mykolsiv. Qualification work on specialty 017 «Physical Education and Sports», educational program «Olympic and Professional Sport». Mykolaiv: Admiral Makarov National University of Shipbuilding. 2025. 89 pages.

The qualification thesis analyzes the formation and long-term development of professional basketball in the city of Mykolaiv, tracing its evolution from the early stages to the present day. The study examines the historical prerequisites and key factors that contributed to the professionalization of the sport in the region. It also provides a detailed overview of the performance of Mykolaiv's team in the USSR Championships, as well as the subsequent dynamics of its participation and achievements in the Championships of independent Ukraine. An analysis of the current state of basketball in Mykolaiv is conducted, and the main challenges to its further development are identified.

Keywords: basketball, development, formation, MBC “Mykolaiv,” “Niko-Basket”.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО БАСКЕТБОЛУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	10
1.1. Баскетбол як вид спорту: світові тенденції розвитку	10
1.2. Етапи становлення баскетболу в Україні	15
Висновки до 1 розділу.....	25
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	27
2.1. Методи дослідження	27
2.2. Організація дослідження.....	28
РОЗДІЛ 3. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН БАСКЕТБОЛУ В МИКОЛАЄВІ.....	29
3.1. Передумови виникнення та становлення професійної баскетбольної команди у Миколаєві	29
3.2. Розвиток професійного баскетболу в місті Миколаєві у період виступів команди у всесоюзних чемпіонатах (1971 - 1991 рр.).....	33
3.3. Миколаївська команда в чемпіонатах незалежної України	50
Висновки до розділу 3.....	78
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82
ДОДАТКИ	86

ВСТУП

Актуальність. Баскетбол у Миколаєві має глибокі історичні традиції й завжди посідав важливе місце у спортивному житті міста. Миколаїв традиційно вважається одним із визначних центрів українського баскетболу, а діяльність легендарного клубу МБК «Миколаїв» є невіддільною частиною міської ідентичності та спортивної спадщини. Попри це, історія його становлення та еволюції не була предметом комплексного та системного наукового дослідження, залишаючись розрізненою у публіцистичних джерелах. Саме тому необхідність наукового осмислення процесу розвитку професійного баскетболу в Миколаєві є особливо важливою для збереження історичної пам'яті, розуміння етапів становлення клубного спорту та визначення перспектив його подальшого поступу[1].

Після складних періодів економічної нестабільності та воєнних дій у регіоні спостерігається відновлення інтересу до професійного спорту. Незважаючи на складні обставини, постійне функціонування баскетбольного клубу «Ніко-Баскет», особливо у воєнний період, який демонструє впевнені результати у Вищій лізі України та вже бере участь у Суперлізі, свідчить про наявність у міста значного потенціалу для подальшого розвитку баскетболу. Цей процес має не лише спортивне, а й соціокультурне значення, адже сприяє підвищенню престижу Миколаєва, створенню позитивного іміджу міста та формуванню нових можливостей для самореалізації молоді.

В умовах сьогодення особливої уваги потребує дослідження організаційних, економічних та управлінських аспектів функціонування професійних баскетбольних структур. Аналіз діяльності клубів, джерел фінансування, участі місцевої влади й спонсорів дозволяє визначити чинники, що впливають на ефективність розвитку цього виду спорту. Важливо також дослідити, як професійний баскетбол сприяє соціальній згуртованості громади та відновленню міста після воєнних потрясінь. Відновлення домашніх матчів у Миколаєві вперше за три роки стало символом стійкості, відваги й прагнення до нормального життя навіть у складних умовах.

Вивчення процесу становлення та розвитку професійного баскетболу в Миколаєві є своєчасним і має практичну значущість. Це дослідження спрямоване не лише на визначення історичних етапів і ключових подій у становленні баскетболу, а й на аналіз сучасного стану, проблем та перспектив його розвитку. Отримані результати можуть стати основою для вдосконалення системи управління спортивними організаціями, розвитку інфраструктури, підвищення рівня професійної підготовки спортсменів і залучення молоді до занять спортом.

Мета дослідження - з'ясувати особливості становлення та розвитку професійного баскетболу в місті Миколаєві.

Завдання дослідження

1. Здійснити теоретичний аналіз наукової літератури з метою дослідження історичних етапів розвитку баскетболу в Україні та світі.
2. Визначити та окреслити історичні етапи розвитку професійного баскетболу в Миколаєві.
3. Розкрити та проаналізувати результати виступів миколаївських професійних баскетбольних команд у Чемпіонатах СРСР та Чемпіонатах Незалежної України в межах визначених історичних етапів.

Об'єкт дослідження. Процес розвитку професійного баскетболу в Україні.

Предмет дослідження. Історія розвитку професійного баскетболу в Миколаєві.

Апробація. Бронська В., Кувалдіна О. Становлення та розвиток баскетболу в Миколаєві: від витоків до сьогодення. Проблеми та перспективні напрями розвитку сучасного спорту: актуальні питання теорії та практики: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої міжнародному дню спорту на благо миру та розвитку. 4 квітня 2025 року. Харків: ХДАФК, 2025. 186 с.

Бронська В. С., Кувалдіна О. В. Становлення та розвиток Муніципального баскетбольного клубу “Миколаїв”. Розвиток фізичної культури та спорту в сучасних умовах: новітні виклики, проблеми та перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих

вчених, 31 жовтня 2025 року. Миколаїв: НУК імені адмірала Макарова, 2025. 220 с.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Робота виконана на кафедрі теоретичних основ олімпійського та професійного спорту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова відповідно до теми «Історико-соціальні аспекти розвитку олімпійського руху та олімпійської освіти в Миколаївській області» (номер державної реєстрації 0121U111039).

Методи дослідження. Комплекс методів дослідження включав: аналіз та систематизація науково-методичної літератури, матеріалів мережі Інтернет, аналіз історико-архівних матеріалів та статистичних звітів, історичний (ретроспективний) метод, діалектичний метод.

Наукова новизна полягає у комплексному вивченні процесу становлення та розвитку професійного баскетболу в місті Миколаєві як важливої складової спортивного життя регіону. Уперше узагальнено історичні етапи формування миколаївського баскетболу, визначено ключові чинники його розвитку та особливості функціонування клубів МБК «Миколаїв» і «Ніко-Баскет». Виявлено вплив воєнного стану на діяльність професійних команд і обґрунтовано шляхи подальшого розвитку та вдосконалення управління баскетболом у сучасних умовах.

Практичне значення. Результати даного дослідження можуть бути використані тренерами, викладачами з метою збагачення теоретичної підготовки баскетболістів знаннями про історичні етапи становлення та розвитку професійного баскетболу в Миколаєві, а також про діяльність видатних спортсменів і тренерів, що сприятиме підвищенню мотивації до занять баскетболом та формуванню гордості за спортивні традиції міста.

Обсяг і структура роботи. Роботу викладено на 81 сторінці, містить 17 таблиць. Вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, що містить 35 джерел і 6 додатків.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО БАСКЕТБОЛУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

1.1. Баскетбол як вид спорту: світові тенденції розвитку

У зимовий період 1891–1892 років у спортивній залі Коледжу Спрінгфілда (на той час функціонував під назвою Міжнародна навчальна школа YMCA), розташованого в місті Спрінгфілд, штат Массачусетс, проводилися обов'язкові заняття для студентів, спрямовані на підтримання фізичної активності в міжсезоння. Метою цих занять було забезпечення витрачання надлишкової енергії, акумульованої після завершення футбольного сезону. Програма фізичного виховання охоплювала маршування, виконання гімнастичних вправ і роботу на гімнастичних снарядах. Проте зазначені види діяльності характеризувалися низьким рівнем залученості серед студентів, які демонстрували вищий інтерес до динамічних командних ігор (футбол, лакрос), традиційно орієнтованих на проведення у теплі періоди року[2].

Керівником цієї групи був Джеймс Нейсміт (31-річний аспірант), який після здобуття ступеня з теології перейшов до професійного розвитку у галузі фізичного виховання. Його навчання відбувалося під науковим керівництвом Лютера Голсі Гуліка, завідувача кафедри фізичного виховання Коледжу Спрінгфілда, котрий наразі ідентифікується як основоположник теорії фізичного виховання та рекреаційної діяльності в США[2].

Під час літньої сесії 1891 року Гулік започаткував курс із психології гри, де акцентувалася потреба у створенні нової гри, адаптованої для закритих приміщень. Вимоги до неї включали простоту освоєння, високу мотиваційну привабливість і можливість проведення взимку (при штучному освітленні). Ця концепція була реалізована лише тоді, коли через зниження мотивації студентів до традиційних занять Нейсміт отримав завдання розробити нову форму рухової активності[2].

Проблема зниження зацікавленості студентів до фізичних вправ і потреба підвищення ефективності навчання були обговорені на засіданні викладацького складу. Було встановлено, що труднощі з мотивацією зумовлені недосконалістю

педагогічної системи, яка не інтегрувала природну потребу молоді у грі та змаганні. Відповідно, була визначена необхідність розробки рекреаційного виду діяльності для задоволення цих інстинктів.

Джеймсу Нейсміту було поставлено завдання розробити новий різновид спортивної гри, що поєднував би простоту правил із достатнім рівнем динаміки для підтримання інтересу учасників. Гра мала відповідати умовам проведення у приміщенні, забезпечувати оптимальне фізичне навантаження та мінімізувати рівень контактності, властивий таким видам спорту, як футбол, регбі чи лакрос[3].

Процес створення нової гри передбачав аналітичний підхід до поєднання елементів різних видів спорту. У результаті Нейсміт інтегрував окремі компоненти американського футболу (передачі м'яча), англійського регбі (спірний м'яч), лакросу (використання воріт), футболу (форма та розмір м'яча), а також народної гри «качка на камені», поширеної в Канаді. Від останньої він запозичив принцип недоступності воріт для безпосереднього наближення, що зумовило потребу створення високо розташованої цілі з горизонтальним отвором для закидання м'яча[3].

Для практичної реалізації задуму Нейсміт використав матеріально-технічні можливості навчального закладу. На його прохання були виготовлені два персикові кошики, які закріпили на нижньому поручні балкона спортивної зали на висоті десяти футів. М'яч, який потрапляв у кошик, повертався у гру вручну. Лише через певний час конструкцію модернізували, зрізавши дно кошиків, що забезпечило автоматичне випадання м'яча.

Завершальним елементом створення гри стало формулювання тринадцяти базових правил, які визначали порядок пересування м'яча, класифікацію порушень, структуру ігрового часу та функції судді. Тривалість гри становила два тайми по 15 хвилин із п'ятихвилинною перервою. Після ознайомлення студентів із регламентом було сформовано дві команди, що включали трьох центрів, трьох форвардів і трьох захисників з кожного боку. Під час першої гри

було здійснено початковий розіграш м'яча, який фактично засвідчив появу нового виду спорту - баскетболу[3].

Поширення інформації про нову спортивну гру відбувалося надзвичайно швидко, що сприяло її оперативному впровадженню у студентському середовищі. Уже протягом кількох тижнів після створення гри студенти почали застосовувати її у своїх відділеннях YMCA. Правила баскетболу були опубліковані у коледжному журналі, який розповсюджувався серед філій YMCA на території Сполучених Штатів Америки. Завдяки значній чисельності іноземних студентів, що навчалися в коледжі, баскетбол у короткий час поширився в багатьох країнах. Згодом цей вид спорту був інтегрований у навчальні програми середніх і вищих закладів освіти, а у 1905 році отримав статус офіційного постійного зимового виду спорту[4].

Попри те, що правила гри з часом зазнали певних коригувань, її основні принципи залишилися незмінними від часу появи першого переліку «тринадцяти правил» Джеймса Нейсмита, розміщеного на дошці оголошень Коледжу Спрінгфілда.

Ведення м'яча, або дриблінг (англ. dribbling), є однією з фундаментальних технічних складових баскетболу, запровадження якої відноситься до кінця XIX століття. Цей елемент виник як спосіб забезпечення контролю над м'ячем і можливості переміщення з ним по майданчику за умови дотримання заборони на біг із м'ячем у руках[5].

Перший офіційно задокументований випадок застосування дриблінгу датується 1897 роком і пов'язується з командою Єльського університету. На ранньому етапі розвитку гри цей елемент визначався як «передача самому собі» та передбачав періодичне відбивання м'яча від підлоги з метою ускладнення дій суперника. Такий прийом забезпечував гравцеві можливість звільнитися від опіки та створити умови для кидка або виконання результативної передачі партнеру[6].

Поява цього технічного елемента спричинила суттєві зміни у грі, оскільки саме дриблінг створив підґрунтя для формування нових тактичних конструкцій і

стратегічних моделей. Це, у свою чергу, забезпечило підвищення динамічності та ускладнення структурної організації баскетболу як виду спорту.

Справжнього міжнародного поширення баскетбол набув у період Першої світової війни. Американські військовослужбовці активно інтегрували цю гру у свій дозвільний простір та використовували її як ефективний засіб для зниження рівня психоемоційної напруги під час тривалого перебування у казармах[3].

До 1904 року баскетбол набув такої популярності, що був уперше представлений на Олімпійських іграх у місті Сент-Луїс як показовий вид спорту. Уже до 1936 року гра здобула значне міжнародне визнання, унаслідок чого баскетбол був офіційно включений до програми Олімпійських ігор у Берліні як медальний вид спорту[2].

Інтенсивне зростання популярності баскетболу у 1940-х роках було зумовлене розвитком телевізійних технологій. Показовим є факт першої офіційної трансляції студентського баскетбольного матчу у США 28 лютого 1940 року, що забезпечило значне розширення доступу глядачів до гри. Паралельно відбувалася інституціоналізація професійного сегменту: наприкінці 1940-х років функціонували дві основні конкуруючі ліги - Національна Баскетбольна Ліга (NBL), заснована ще у 1898–1899 роках, та новіша Баскетбольна Асоціація Америки (БАА), створена 6 червня 1946 року[5].

Після кількох років конкурентного протистояння, 28 травня 1949 року відбулося стратегічне злиття цих двох організацій, що призвело до створення Національної баскетбольної асоціації (NBA). Ця управлінська консолідація виявилася критично важливою, оскільки вона сприяла об'єднанню фанатських баз та значному підвищенню комерційної привабливості баскетболу на національному рівні[5].

У 1967 році була створена Американська баскетбольна асоціація (American Basketball Association, АБА), яка вступила у фазу активної конкуренції з NBA. У 1976 році відбулося об'єднання цих двох ліг, що забезпечило подальше посилення організаційних та спортивних позицій NBA[2].

Попри обмежений період функціонування, АВА залишила важливий інноваційний внесок у розвиток баскетболу, зокрема запровадження тричкової лінії. NBA апробувала це нововведення у сезоні 1979–1980 років, після чого воно набуло значної популярності серед уболівальників і суттєво вплинуло на трансформацію тактичних підходів у грі[6].

У 1980-х роках спостерігалось тимчасове зниження інтересу до професійного баскетболу, що проявлялось у зменшенні середньої відвідуваності матчів та неповному заповненні арен[5].

Суттєвий вплив на подальше зростання популярності баскетболу справило створення Олімпійської збірної США 1992 року, відомої як «Дрім Тім» (Dream Team). Включення до її складу таких зірок, як Джонсон, Майкл Джордан, Бьорд та Скотті Піппен, забезпечило беззаперечну перевагу над міжнародними суперниками та здобуття золотих медалей[4]. Цей видатний спортивний успіх сприяв істотному розширенню медійного висвітлення баскетболу на світовій арені, що стало рушійною силою для активного розвитку системи спонсорства та комерційних партнерств для провідних спортсменів.

Актуальні статистичні дані демонструють стабільно позитивну динаміку залучення аудиторії: середня кількість переглядів матчів NBA щорічно зростає приблизно на 22 %. У 2022 році середня телевізійна аудиторія досягла 12,4 мільйона глядачів. Цифрова присутність також підтверджує цей тренд: короткі відео в Instagram акумулювали понад 716 мільйонів переглядів, а контент на YouTube зібрав близько 88 мільйонів переглядів. Ці показники свідчать про високий ступінь медійної інтеграції баскетболу у сучасний цифровий простір[2].

Історія баскетболу, починаючи з його заснування, характеризується постійною трансформацією - від рівня медійного представлення до масштабів уболівальницької бази та міжнародної участі. Сьогодні баскетбол набув статусу глобального виду спорту, що активно розвивається в міжнародних професійних лігах, зокрема EuroLeague та Chinese Basketball Association. Крім класичної версії, відбувається диверсифікація форматів змагань. Зокрема, різновид баскетбол 3х3 був успішно інтегрований до програми Олімпійських ігор 2020

року в Токіо. Ця динамічна та видовищна форма демонструє стійке зростання популярності у світі, об'єднуючи численні турніри та професійні ліги.

1.2. Етапи становлення баскетболу в Україні

Процес імплементації баскетболу на території України відбувався синхронно в усіх регіонах на початку XX століття. Ще до початку Першої світової війни проводилося виділення земельних ділянок під створення спортивних майданчиків та стадіонів. Першочергова мета впровадження цієї дисципліни полягала у формуванні фізично та морально-вольово розвиненої молоді. Баскетбол розглядався як комплексний засіб для підвищення рівня фізичного здоров'я, загартованості, сміливості та мужності серед молодого покоління[7].

На основі комплексного аналізу історичних даних, еволюція баскетболу в Україні може бути структурована наступними хронологічними етапами:

- 1891–1918 рр. – етап зародження.
- 1918–1941 рр. – етап становлення.
- 1944–1960 рр. – етап розвитку та стабілізації.
- 1961–1975 рр. – етап зростання.
- 1976–1990 рр. – етап вищих досягнень.
- З 1991 року – баскетбол незалежної України[7].

Перший етап зародження баскетболу в Україні (1891–1918 рр.) був відзначений початковим проникненням та укоріненням цієї спортивної дисципліни, яке відбувалося на початку XX століття та демонструвало значну регіональну асиметрію, детерміновану відмінностями у політико-правовому та соціально-культурному середовищі. Загалом, першочергова мета впровадження баскетболу полягала у формуванні фізично та морально-вольово розвиненої молоді, оскільки гра розглядалася як комплексний засіб для підвищення рівня фізичного здоров'я та загартованості[8].

У Західноукраїнських землях, які перебували у складі Австро-Угорської імперії, розвиток баскетболу відбувався на сприятливому ґрунті національно-

культурного відродження. Ключовим інституційним елементом став фізкультурний рух товариства «Сокіл», заснований у Львові у 1867 році, а також спеціалізовані українські спортивні об'єднання, такі як «Поділля» у Тернополі (1905 р.). Впровадження баскетболу асоціюється з травнем 1908 року у Львові, що збіглося з відкриттям першої черги Парку Товариства рухових забав. Важливу роль відіграла Марія Германувна, яка привезла правила гри з Англії та сприяла її впровадженню у гімназіях. Урочисте відкриття завершеного Парку у червні 1909 року включало показові матчі між жіночими гімназіями. Спочатку баскетбол був популярний серед жіночої молоді, ставши символом жіночої спортивної активності, а його поширення підтримувалося виданням спеціалізованої літератури, зокрема книжкою Владислава Святкевича «М'яч у корзині» (1910 р.)[8].

Натомість, у Східноукраїнських землях, підвладних Російській імперії, розвиток фізичної культури був обтяжений політичними обмеженнями. Перші достовірні згадки про баскетбол у межах сучасної України пов'язані з Одесою, куди гра була завезена моряками іноземних суден. У 1910 році елементи баскетболу були включені до шкільної програми фізичного виховання, а влітку 1911 року на спортивному святі відбулася його перша публічна демонстрація. Гра швидко поширювалася завдяки облаштуванню спортивних майданчиків, що сприяло її географічній експансії у Харків, Катеринослав (Дніпро) та Київ. Під час першої Всеросійської олімпіади 1913 року у Києві були проведені показові ігри з баскетболу, що підтвердило його зростаюче національне визнання. Таким чином, цей період характеризується аматорським розвитком та відмінностями у швидкості інституційного забезпечення між західною та східною частинами України, формуючи основу для подальшого становлення баскетболу[9].

Другий етап становлення баскетболу в Україні (1918–1941 рр.) розпочався з перших ознак відродження культурного і спортивного життя навесні 1921 року, що започаткувало другу хвилю розвитку баскетболу. Цей період характеризувався початком інституціоналізації гри в умовах тотальної економічної розрухи та складної політичної ситуації. Було створено відділи

Всеовбучу, а у 1921 році засновано Всеукраїнський олімпійський комітет (ВУОК). Однак подальші змагання набули воєнізованого характеру, отримавши назву «Спартакіади»[8].

Становлення спорту відбувалося на тлі ідеологічної конфронтації та класової боротьби. Комсомол жорстко переслідував «буржуазний» спорт, що призвело до ліквідації не пролетарських клубів та політично мотивованих кадрових чисток (усунення «нетрудового елементу») серед спортсменів та тренерів, які походили з інтелігенції. Існував жорсткий принцип: право на існування мали лише пролетарські клуби. Міжнародний олімпійський рух не підтримував більшовицький спорт, що посилювало його ізоляцію, а радянський спорт мав служити масовості та класовій боротьбі, а не рекордам[7].

Відбулося стрімке географічне поширення баскетболу та формування ключових регіональних центрів. Чернігів став першим осередком розвитку у 1921–1923 рр., де було створено перші команди та Баскетбольну лігу. Одеса швидко стала лідером за активністю: у 1924 році тут налічувалася майже сотня команд, а також з'явилися перші баскетбольні судді. У Києві перші команди виникли у 1923 році, ставши основою для майбутнього товариства «Динамо». Харків став головним методичним осередком завдяки відкриттю Інституту фізичної культури і спорту (1930 р.) та роботі Вищої ради фізичної культури України (з 1924 р.), що координувала спортивний рух[10].

Незважаючи на ранні змагання у 1923 році, лише у 1925 році було затверджено офіційні правила гри, що дозволило інституціоналізувати чемпіонати. Перший справжній чемпіонат України відбувся у 1927 році в Одесі. У 1928 році чоловіча і жіноча збірні Одеси вперше представляли Україну на Першій Всесоюзній Спартакіаді в Москві: чоловіча збірна здобула титул чемпіона СРСР, а жіноча – срібного призера. З 1937 року чемпіонати стали регулярними та проводилися серед клубних команд. У Галичині, що належала Польщі, баскетбол поширився серед шкільної та студентської молоді, а після 1935 року, незважаючи на заборону Українського спортивного союзу, українські клуби продовжували виступати у польських змаганнях[7].

Після економічних труднощів, голодоморів та репресій баскетбол почав відроджуватися з 1934 року. Товариство «Динамо» (офіційно створене у 1929 р.) стало ключовим промоутером, відкриваючи нові спортивні бази. Комплекси «Всеобуч» та ГПО сприяли масовій популяризації гри, хоча й з ідеологічним забарвленням. До кінця 1930-х років в Україні налічувалося близько 15 тисяч баскетболістів. Одеські команди, як-от «Лісодеревообробка» (перша команда майстрів, 1938 р.), демонстрували високу техніку, що символізувало розквіт українського баскетболу напередодні Другої світової війни[7].

Третій етап розвитку баскетболу в Україні (1944–1960 рр.) характеризувався інституційним відновленням та стабілізацією спортивного життя після Другої світової війни. У 1944 році відбулося переведення Державного інституту фізичної культури з Харкова до Києва. Активну участь у відбудові спортивної інфраструктури брали викладачі та студенти, серед яких вирізнявся баскетболіст Володимир Шаблінський, який очолив кафедру спортивних ігор і став ключовим організатором повоєнного розвитку. Вже у 1944 році було проведено перший повоєнний чемпіонат України з баскетболу в Харкові, що засвідчило початок відродження дисципліни. У наступні роки активно відновлювались спортивні споруди, створювались секції та клуби, а баскетбол знову набував популярності серед населення[8].

Визначальною фігурою у жіночому баскетболі був тренер Маркіян (Мир) Єгоров, який, прибувши до Києва у 1947 році, створив команду «Динамо». Завдяки його інноваційному підходу, зосередженому на високій технічній підготовці, швидкості та суворій дисципліні, «Динамо» (Київ) лише за два роки, у 1949 році, досягло найвищого успіху, ставши чемпіоном СРСР. Цей результат забезпечив його вихованкам міжнародне визнання та включення до складу збірної СРСР, яка виборола золоті медалі на чемпіонаті Європи 1950 року[11].

Паралельно, після занепаду жіночої команди, розпочався зліт чоловічого баскетболу, тісно пов'язаний із діяльністю Володимира Шаблінського (СКІФ, КДІФК). Шаблінський ініціював якісний стрибок через запровадження професійної організації тренувального процесу, включаючи щоденні та

дворазові тренування, що стало результатом його стажування у НДР. Його чоловіча команда, відома як новатор, успішно використовувала передові тактичні схеми, такі як «зонний пресинг», «планові заміни» та «рваний ритм». Ці методичні нововведення забезпечили команді успіх на всесоюзних змаганнях і значно підвищили рівень професійності українського баскетболу в цілому[11].

Міжнародна федерація баскетболу (FIBA) у 1957 році запровадила нові правила, зокрема обмеження володіння м'ячем до 30 секунд, що підвищило динамічність гри та стимулювало пошук нових тактичних рішень. Після того, як збірна СРСР на Олімпіаді 1952 року поступилася американцям у зрості, було введено правило про обов'язкову наявність у команді щонайменше трьох гравців зростом понад 190 см. Це спричинило трансформацію ігрового стилю українського баскетболу[9]. Таким чином, у 1950-х роках відбувся перехід від гри «низьких» та швидких до команд, побудованих на високорослих центрових, що заклало фундамент для майбутніх успіхів.

Вступ СРСР до МОК у 1951 році активізував пошук талановитих спортсменів. У 1955 році київський армієць Анатолій Скоморохов виборов першу «золоту» медаль для українського баскетболу на Всесвітньому фестивалі молоді у Варшаві. Успішним стало друге місце СКІФ (Київ) у чемпіонаті СРСР 1959 року. П'ятеро киян увійшли до студентської збірної СРСР, яка здобула «золото» на Універсіаді у Турині (1959 р.) та Софії (1961 р.). Цей період відзначився активізацією міжнародних товариських зустрічей та поступовою інтеграцією українських спортсменів до збірних команд СРСР[10].

Четвертий етап розвитку баскетболу в Україні (1961–1975 рр.) був визначений підвищеною увагою комуністичної партії та уряду до фізичної культури. Постанови ЦК КПРС (1964, 1966 рр.) вимагали зростання масовості та спортивної майстерності, встановлюючи пріоритет перемог у міжнародних змаганнях, особливо на Олімпійських іграх. Проте ці директиви спричинили переорієнтацію на спорт вищих досягнень, що, попри позитивні результати для збірних, завдало шкоди масовому спорту. Дитячо-юнацькі школи були зобов'язані готувати резерви виключно для збірних команд, а оцінка діяльності

тренерів та організацій здійснювалася лише на основі спортивних результатів, що призводило до формалізації звітності та занепаду фізкультурного руху на низовому рівні[12].

Значною подією, що стимулювала розвиток, став візит чоловічої та жіночої збірних США до Києва у травні 1961 року. Незважаючи на поразки радянських команд, ця зустріч дала потужний поштовх до модернізації українського баскетболу. Тренер Володимир Шаблінський (СКІФ/«Будівельник») активно впроваджував новаторські методики, що поєднували високу швидкість і індивідуальну майстерність. Його команда «Будівельник» вже у 1962 році здобула бронзу чемпіонату СРСР, продемонструвавши ефективність тактичних нововведень, таких як зонний захист та швидкий стиль гри. Цей успіх, а також досягнення гравців, таких як Вадим Гладун та Володимир Стремоухов, забезпечили українським спортсменам стабільне представництво у збірних СРСР[10].

Спартакіади народів СРСР стали головною спортивною подією, а їхні переможці, починаючи з III Спартакіади 1963 року, отримували звання чемпіонів СРСР, що підвищувало конкуренцію. Найбільшим успіхом цього етапу стала перемога чоловічої збірної України на IV Спартакіаді 1967 року, коли команда під керівництвом В. Шаблінського вперше стала чемпіоном СРСР, здолавши провідні республіки. Жіноча збірна України також зміцнювала свої позиції. Українські спортсмени — зокрема Альберт Вальтін, Сергій Коваленко, Анатолій Поливода, Микола Сушак та Олександр Сальников серед чоловіків, а також Наталія Климова й Раїса Курв'якова серед жінок — здобули численні міжнародні перемоги, ставши олімпійськими призерами, чемпіонами світу та Європи[10].

Надмірна орієнтація на спортивні перемоги призвела до кризи масового спорту. У гонитві за медалями, система почала деформувати піраміду спорту, скорочуючи команди та секції. Баскетбол був штучно обмежений лише кількома регіонами, що спричинило занепад дитячих та студентських змагань у багатьох містах. Незважаючи на високі результати, які українці забезпечували збірній СРСР, система залишалася нестійкою. Після успішних виступів «Будівельника»

його тренер Володимир Шаблінський зіткнувся з критикою і був змушений залишити посаду у 1974 році, що спричинило втрату узгодженості та стабільності у розвитку українського баскетболу. Цей етап завершився зниженням результатів: на VI Спартакіаді народів СРСР (1975 р.) чоловіки й жінки посіли лише п'яті місця[10].

П'ятий етап розвитку баскетболу в Україні (1976–1990 рр.) став періодом вищого розквіту українських спортсменів, які досягли значного міжнародного визнання. Представники України стабільно входили до складу збірних СРСР, здобуваючи найвищі нагороди на Олімпійських іграх, чемпіонатах світу та Європи. Однак цей успіх відбувався на тлі політичних трансформацій та ідеологічної диспропорції, спричиненої політикою «перебудови». Увага спортивного керівництва була майже повністю зосереджена на спорті вищих досягнень та здобутті олімпійських медалей, що, у свою чергу, призвело до згортання масового спортивного руху та занепаду фізкультурного духу на низовому рівні[7].

Чоловічий баскетбол демонстрував стабільне зростання та високу конкурентоспроможність. Завдяки майстерності таких видатних гравців, як Олександр Сальников, Володимир Ткаченко та Олександр Білостінний, команди України, зокрема київські «Будівельник» і СКА, увійшли до когорти найсильніших у СРСР. Тренери Борис Вдовиченко та Вадим Боженар досягли значних успіхів: чоловіча збірна України тричі ставала переможцем Спартакіад народів СРСР і тричі виборювала «срібло», що стало найкращим показником серед республік. Найвищим досягненням стала історична перемога «Будівельника» у чемпіонаті СРСР 1989 року. Українські спортсмени, включаючи Олександра Волкова (перший українець у НБА), здобули олімпійське «золото» у Сеулі (1988 р.), що підтверджувало високу якість підготовки українського кадрового резерву. Водночас, клуби постійно стикалися з проблемою відтоку ключових гравців до московського ЦСКА[12].

Жіночий баскетбол переживав період злетів і спадів, стикаючись із системними труднощами, браком сучасної матеріальної бази та недостатньою

підтримкою. Незважаючи на високий індивідуальний рівень спортсменок (Марина Ткаченко, Іуліана Семенова, Олена Жирко), українські представниці рідше включалися до збірної СРСР. Ситуація змінилася завдяки цілеспрямованій роботі тренерів, зокрема Бориса Резцова та Владлена Морщиніна. У 1987 році Морщинін привів київське «Динамо» до перемоги у Кубку СРСР, а у 1988 році команда здобула історичний європейський трофей — Кубок Ліліан Ронкетті, перемігши у фіналі італійську «Дебору». Згодом, під керівництвом Володимира Рижова, «Динамо» двічі поспіль (1990 та 1992 рр.) вибороло титул чемпіона останнього чемпіонату СРСР та першого чемпіонату СНД, ставши флагманом вітчизняного жіночого баскетболу[12].

Незважаючи на високі спортивні досягнення, системні проблеми та управлінські помилки гальмували подальший розвиток. Спроби створення нових осередків («Шахтар» Донецьк, «Авангард» Львів) часто не мали довготривалого успіху через брак власної школи та залежність від запрошених гравців. Більшість колективів залишались напіваматорськими зі слабким фінансуванням. Водночас, дитячо-юнацькі спортивні школи (ДЮСШ) продовжували відігравати фундаментальну роль, виховуючи талановиту молодь під керівництвом відданих тренерів (І. Майзлін, В. Гладун, Ю. Таслицький). Саме вони забезпечили кадровий потенціал для «зіркових» команд, включаючи таких гравців, як Олександр Білостінний та Олександр Волков, закладаючи основи для баскетболу незалежної України[11].

Період незалежності України, що розпочався у 1991 році, став шостим етапом розвитку вітчизняного баскетболу, ключовим завданням якого було створення повноправної та незалежної громадської організації – Федерації баскетболу України (ФБУ). Хоча ФБУ існувала в довоєнні роки як підпорядкована міністерству структура, лише демократичні зміни кінця 1980-х років дали змогу розпочати роботу над створенням справді самостійної Федерації. Обговорення цього процесу активізувалися у 1989 році. У 1991 році в Києві відбулася установча конференція, на якій було ухвалено Статут та обрано президентом Бориса Корбана. Остаточна офіційна реєстрація ФБУ як

самостійної організації відбулася 28 лютого 1992 року, після позачергової конференції у Дніпропетровську, а її президентом було обрано Михайла Осипова. Вже 10 липня того ж року Міжнародна федерація баскетболу (ФІБА) офіційно визнала ФБУ своїм членом[7].

На старті незалежності український баскетбол, попри економічну кризу та занепад інфраструктури, успадкував потужний потенціал. Чоловічий клуб «Будівельник» (Київ) був чинним чемпіоном СРСР 1989 року, а українські спортсмени у складі збірної СРСР були призерами Олімпійських ігор та чемпіонатів світу і Європи. Особливо потужним був жіночий баскетбол: київське «Динамо» у 1987-1988 роках здобувало Кубок СРСР та Кубок європейських чемпіонів імені Ліліан Ронкетті, а у 1991-1992 роках стало переможцем двох останніх чемпіонатів СРСР і СНД. У 1992 році «Динамо» успішно виступило одразу на п'яти фронтах, виборовши срібні нагороди Кубка європейських чемпіонів та «бронзу» на світовій Лізі чемпіонів. Попри ці успіхи, організаційне зміцнення регіональних осередків ФБУ відбувалося повільно через економічні труднощі, брак фінансування для ДЮСШ та відсутність досвіду міжнародної співпраці. Тим не менш, у 1992 році відбувся перший чемпіонат України, а до 1994-1995 років кількість чоловічих та жіночих команд досягла рекордної позначки (38 та 22 відповідно)[7].

Наприкінці 1990-х та у 2000-х роках почали проявлятися організаційні та кадрові проблеми. Зміна керівництва ФБУ (президентами обиралися В.П. Горбулін, З.М. Хромаєв) та конфлікти призвели до усунення успішного тренера Рижова, що стало однією з причин провального 10-го місця жіночої збірної на Євро-1997. У 1999 році, коли міністром спорту став олімпійський чемпіон Олександр Волков, було констатовано скорочення кількості гравців і тренерів та занепад спортивної бази в багатьох областях. Для відродження баскетболу було створено Всеукраїнську юнацьку баскетбольну лігу (ВЮБЛ) у 2002 році та розширено систему ліг, проте виступи національних збірних у 2000-х залишалися нестабільними. Криза досягла піку у 2008 році, коли внаслідок суперечок у ФБУ виникла альтернативна структура – Українська баскетбольна

ліга (УБЛ) під керівництвом Михайла Бродського, яка об'єднала 22 клуби та впровадила сучасні стандарти організації[10].

Нова ера почалася після 2010 року. Українські клуби знову активізувалися в європейських турнірах. Головним проривом стало досягнення чоловічої національної збірної: під керівництвом Майка Фрателло на Євробаскеті-2013 команда посіла 6-те місце і вперше в історії здобула путівку на Чемпіонат світу 2014 року. У червні 2015 року президентом ФБУ обрали Михайла Бродського, який, попри початок війни та фінансові труднощі, зумів залучити спонсорів та стабілізувати ситуацію. Було відновлено жіночий чемпіонат, збільшено державне фінансування та розпочато реалізацію програми «Баскетбол у кожен двір», що сприяло розвитку інфраструктури. За часів нового керівництва посилилася підтримка регіональних федерацій, а у чоловічому та жіночому чемпіонатах значно зросла кількість команд. Особливої популярності набув баскетбол 3x3, де українські збірні почали здобувати медалі чемпіонатів світу та Європи. Увага до юнацького баскетболу зросла, а кількість команд у ВЮБЛ сягнула рекордних 297, що свідчить про системне відродження та зміцнення позицій українського баскетболу[8].

Розвиток баскетболу в Україні характеризується наявністю системної інституційної підтримки та розгалуженої інфраструктури, що забезпечують як спорт вищих досягнень, так і широке масове залучення населення. Україна має міжнародно визнаний досвід у підготовці талановитих спортсменів, що стало можливим завдяки функціонуванню мережі навчально-тренувальних інституцій, зокрема дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ), шкіл олімпійського резерву та шкіл вищої спортивної майстерності. У цих закладах працює висококваліфікований тренерсько-викладацький склад, який сприяє інтеграції баскетболу як соціальної норми та елементу повсякденного побуту. Ключова роль у забезпеченні ефективного функціонування та системного розвитку цієї спортивної дисципліни належить Федерації баскетболу України (ФБУ). Діяльність ФБУ має дуальний фокус, спрямований на підвищення результативності у професійному спорті та на масове впровадження баскетболу

серед різних демографічних груп, включаючи молодь та доросле населення. З метою охоплення всіх цільових сегментів, система змагань постійно вдосконалюється та диверсифікується, охоплюючи традиційні професійні першості, Кубки, структуровані аматорські ліги, Студентський чемпіонат, а також альтернативні ігрові формати (вуличний баскетбол, баскетбол на візках). Значний рівень масовості цього виду спорту підтверджується статистично: щорічно у заходах Всеукраїнської юнацької ліги бере участь до 500 тисяч юнаків та дівчат з усіх регіонів країни, що свідчить про глибоку популяризацію та широке соціальне значення баскетболу.

Висновки до 1 розділу

У першому розділі досліджено основні історико-теоретичні аспекти становлення і розвитку професійного баскетболу як у світі, так і в Україні. Проаналізовано етапи зародження гри, її еволюцію від аматорського до професійного рівня, а також визначено ключові чинники, що вплинули на формування сучасної системи організації баскетбольних змагань.

З'ясовано, що баскетбол, виникнувши наприкінці XIX століття у США, швидко поширився світом і став одним із найпопулярніших видів спорту. Його розвиток супроводжувався вдосконаленням правил, професіоналізацією команд, створенням національних і міжнародних федерацій, а також проведенням престижних чемпіонатів і олімпійських турнірів.

Ключовим моментом стало заснування Баскетбольної Асоціації Америки (БАА) у 1946 році та її подальше злиття з Національною Баскетбольною Лігою (НБЛ) у 1949 році, що призвело до створення Національної Баскетбольної Асоціації (НБА). НБА стала еталонною моделлю професійного спорту, запровадивши структуровані принципи управління: стандартизацію правил, централізований маркетинг, розгалужену систему скаутингу та драфту, а також фінансові механізми, які гарантували професійні контракти гравцям.

В Україні становлення професійного баскетболу поєднує спадщину радянської спортивної системи та вимоги ринкової економіки. До 1991 року

баскетбол розвивався в рамках радянської моделі, де спортсмени високого класу формально були зайняті на державних посадах чи у спортивних товариствах, але фактично отримували державне фінансування та ресурси. З проголошенням незалежності відбулася інституалізація професійного спорту: Федерація баскетболу України (ФБУ) була визнана ФІБА, а головним механізмом переходу до професіоналізму стало створення Чемпіонату Суперліги як найвищого ешелону змагань. Становлення професійного баскетболу в Україні відбувалося в руслі світових тенденцій переходу спорту до клубної організації. У цьому процесі ключовим стало формування структурних та організаційних засад професіоналізації, що забезпечило перехід від аматорської моделі до системного розвитку клубів і визначило подальшу еволюцію українського баскетболу.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Для розв'язання поставлених завдань кваліфікаційної роботи нами були використані такі методи дослідження: аналіз та систематизація науково-методичної літератури, матеріалів мережі Інтернет, аналіз історико-архівних матеріалів та статистичних звітів, історичний (ретроспективний) метод, діалектичний метод.

В процесі дослідження, насамперед, застосовувався аналіз та систематизація науково-методичної та спеціальної наукової літератури, що дозволило сформулювати теоретичну базу дослідження, узагальнити наявні наукові погляди та концепції щодо історії спорту і розвитку баскетболу. Паралельно, вивчення матеріалів мережі Інтернет забезпечило доступ до актуальної інформації, офіційних звітів, новин та публіцистики, необхідних для висвітлення сучасного стану предмета дослідження.

Ключовими для розкриття історичних аспектів теми були історико-архівний метод та аналіз статистичних звітів. Звернення до історико-архівних матеріалів дало змогу документально підтвердити ключові етапи, події та чинники зародження та еволюції баскетболу в Миколаєві, використовуючи місцеву пресу та архівні документи. Аналіз статистичних звітів використовувався для кількісної оцінки динаміки розвитку професійного баскетболу, результативності виступів команд та інших ключових показників.

Історичний (ретроспективний) метод — метод дослідження, заснований на вивченні виникнення, формування та розвитку об'єктів у хронологічному порядку. Його специфіка у тому, що автор вивчає питання чи проблему у поступовій динаміці, порівнюючи поточне становище з попереднім чи більш раннім станом.

Цей метод був використаний для уточнення фаз становлення і розвитку професійного баскетболу в Миколаєві та професійних миколаївських баскетбольних команд. Він дає можливість порівняти тенденції її сучасного

розвитку з минулим, що є важливим при перевірці висновків історичних досліджень історичною практикою.

Діалектичний метод як загальний метод пізнання, заснований на визнанні універсального зв'язку всіх явищ і процесів у загальному взаємозв'язку, взаємообумовленості й розвитку. Реалізація методу забезпечувалась розумінням того, що все у світі перебуває у розвитку і всьому притаманні зміни. У процесі досліджень ми орієнтувалися на конкретні принципи, характерні для діалектичного методу – об'єктивність, всебічність, конкретність, історизм, суперечливість.

2.2. Організація дослідження

Дослідження здійснювалося на базі СДЮСШОР №4.

Дослідження включало наступні етапи:

1. На першому етапі дослідження (вересень 2024 р. - грудень 2024 р.) здійснено пошук і аналіз літературних джерел для вивчення досліджуваної проблеми. Було сформульовано тему дослідження, визначено мету і завдання, розкрито предмет і об'єкт, обґрунтовано методи дослідження. Було проведено аналіз та вивчення літературних джерел, статистичних звітів, матеріалів мережі Інтернет; вивчення документальних, історичних, архівних матеріалів. Зібраний матеріал став основою для створення першого розділу кваліфікаційної роботи, а також для наукового обґрунтування змісту та спрямованості експериментальних досліджень у третьому розділі.

2. На другому етапі (січень 2025 р. - червень 2025 р.) було вивчено архівні та історико – аналітичні матеріали з теми дослідження. Проаналізовано історичні етапи розвитку професійного баскетболу в Україні та в Миколаєві.

3. На третьому етапі дослідження (вересень 2025 р. - грудень 2025 р.) було здійснено остаточний аналіз результатів дослідження, оформлення кваліфікаційної роботи, уточнено і сформульовано висновки за результатами дослідження, оформлено список використаних джерел та додатки, відредаговано текст кваліфікаційної роботи, проведено підготовку роботи до захисту.

РОЗДІЛ 3. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН БАСКЕТБОЛУ В МИКОЛАЄВІ

3.1. Передумови виникнення та становлення професійної баскетбольної команди у Миколаєві

За спогадами ветеранів миколаївського спорту, баскетбол почав розвиватися в Миколаєві у другій половині 1930-х років. Перші баскетбольні кільця були встановлені на волейбольних майданчиках у яхт-клубі та на водній станції. Іноді баскетбол грали й на тенісних кортах. Щоб краще зрозуміти, наскільки непросто доводилося цьому виду спорту на перших етапах, варто згадати тенденції тих років. Найпопулярнішим видом спорту тоді був футбол, за ним ішли волейбол, теніс, академічне веслування та інші водні види спорту. Серед видатних спортсменів того часу були майстри волейболу Олексій Тихонов, Віктор Ісаков, Іван Фурман. У цей період баскетбольні команди почали з'являтися на заводі імені А. Марті, школярі та студенти також долучалися до нової гри [1].

Баскетбол у Миколаєві почав відновлюватися одразу після закінчення Другої світової війни. Газета «Південна правда» повідомила, що 27 травня 1945 року на міській водній станції відбувся матч між збірними командами Миколаєва та Одеси. Гості були учасниками традиційних у ті роки ігор восьми міст СРСР з баскетболу. Миколаївці програли - 32:54, але популярність цього виду спорту в місті зростає. Газета «Бузька зоря» інформувала, що 23 листопада 1945 року у Львові стартує чемпіонат України за участю команд п'яти міст - Львова, Києва, Одеси, Дніпропетровська та Миколаєва. Причому миколаївський «Спартак» виступав двома командами - чоловічою та жіночою [14].

Зародження жіночого баскетболу в Миколаєві припадає на середину 1930-х років, коли в місті було відкрито баскетбольну секцію. Незабаром почали проводитися міські та обласні змагання. Відразу після закінчення Другої світової війни миколаївські баскетболістки почали брати участь у республіканських першостях. Першу згадку про це вдалося знайти на сторінках обласної газети

«Бузька зоря» у 1945 році, де повідомлялося про участь місцевих спортсменок у чемпіонаті УРСР. Тоді тренером миколаївської команди був відомий в Україні баскетбольний арбітр Олексій Іванович Тихонов[13].

У перші повоєнні роки команда Миколаєва регулярно брала участь у всеукраїнських змаганнях. На зміну «Спартаку» прийшла «Наука», яка об'єднала найкращих гравців чоловічих і жіночих команд. У червні 1950 року в матчі на Кубок України чоловіча команда «Наука» поступилася одеській «Науці» - 11:64, проте жіночий «Спартак» переміг одеський «Медик» - 25:23. 10 липня на стадіоні «Динамо» в Києві відбулися півфінали, у яких миколаївські спартаківки поступилися львів'янкам - 22:45[1].

На той час миколаївські команди виступали у 2-й групі першості УРСР. Обидві команди (чоловіча й жіноча) пробилися у фінал чотирьох найсильніших і підвищилися в класі.

У 1940-1950-х роках серйозною підготовкою баскетболістів займалися в будівельному технікумі та ремісничому училищі №2. Семен Наумович Барг, колишній військовослужбовець флоту та гравець команди СКА (Рига), після повернення до Миколаєва розпочав підготовку молоді, передаючи їй принципи ризької баскетбольної школи[13].

Хронологія ігор початку 1950-х років становить важливий етап у розвитку миколаївського баскетболу, оскільки саме в цей період команди міста вперше брали участь у змаганнях республіканського рівня. У квітні 1951 року миколаївська команда в 1/8 фіналу Кубка УРСР здобула перемогу над командою Вінниці з рахунком 65:14, проте вже у чвертьфіналі поступилася одеській команді з мінімальною різницею у рахунку - 21:24. У липні 1954 року в першості УРСР, що проходила в Одесі, Миколаїв представляли чоловіча команда «Наука» та жіноча команда «Спартак». Незважаючи на відсутність виходу до фіналу за 1-6 місце серед дванадцяти учасників, сама участь у змаганнях засвідчувала підвищення рівня підготовки місцевих спортсменів та поширення баскетболу в місті. У сукупності ці результати відображали поступове формування

баскетбольних традицій у Миколаєві та їх закріплення на рівні спортивного життя Української РСР[14].

У 1953 році відбувалася 18-та першість України. У Миколаєві відбувався процес зміни поколінь та підготовки спортсменів до отримання спортивних звань. Команди постійно брали участь у турнірах різного рівня.

У 1960-х роках миколаївські баскетбольні колективи виступали в республіканських чемпіонатах спортивних товариств і відомств. У 1960-х Миколаїв отримав першого майстра спорту СРСР з баскетболу - Анатолія Ткаченка (СКА, Одеса). Надалі це звання отримали десятки гравців, які виступали за рідне місто. До 1965 року на першість ЦС «Авангард» успішно грала однойменна команда, яка під прапором «Динамо» посіла 3-тє місце в чемпіонаті товариства «Динамо»[14].

Заслужений тренер України та СРСР, майстер спорту СРСР Віктор Акимович Боженар є засновником чоловічої баскетбольної команди «Спартак» (Миколаїв). За спогадами Боженара, його спортивна діяльність у Миколаєві розпочалася у 1962 році в складі команди колективу фізкультури заводу «Машпроект»[13].

З 1966 року честь міста захищала команда «Спартак», створена на базі заводу «Машпроект» та обласного спортивного товариства. Уже на першому серйозному турнірі (першість України, Сімферополь) «Спартак» посів 3-тє місце. Через рік команда знову стала третьою, а у 1968 році здобула чемпіонський титул серед команд товариства «Спартак»[14].

У 1967 році Віктор Боженар був призначений тренером збірної міста, яка формально існувала, але фактично стикалася з різноманітними проблемами. У цей період значна частина результативності команди залежала від самого Боженара. І саме цього року була створена професійна баскетбольна команда в Миколаєві за ініціативи Віктора Боженара. Подальший розвиток став можливим завдяки підтримці місцевих партійних органів та керівників підприємств, серед яких згадуються В. А. Васляєв, В. А. Васильєв, М. П. Земляний та Л. Г. Шарасєв.

За їх сприяння було подолано міжвідомчі суперечності, що дозволило об'єднати гравців у єдину команду[1].

На базі миколаївської команди сформувалася збірна України, яка на всесоюзному фіналі у Волгограді посіла 4-те місце.

У 1967–1971 роках команда пройшла шлях від виступів у спартаківських змаганнях та першості України до виходу в першу лігу СРСР. Колектив поступово піднімався від третьої групи чемпіонату до другої, а згодом - до першої. Результатом стало чемпіонство в Українській раді добровільно-спортивного товариства «Спартак» та Центральній раді ДСТ «Спартак». Третє місце в чемпіонаті України забезпечило право участі в турнірі восьми команд за вихід до десятки ліги класу «А». Змагання відбулися у Миколаєві та Чирчику (Ташкентська область Республіки Узбекистан), де команда здобула перемогу і право виступати у вищому дивізіоні[1].

У цей період важливу роль у становленні «Спартака» відіграли гравці Євген Афанасьєв, Михайло Литовко, Олег Берестнев, Геннадій Дідріхс, Володимир Латинов, Анатолій Ткаченко, Василь Шведов та Володимир Родовинський.

Однією з характерних проблем миколаївського баскетболу була обмежена кількість запрошених гравців з інших міст у складі команди, що значно ускладнювало її розвиток. За свідченнями Геннадія Сергійовича Зашука (1948 р. н., заслужений тренер України, бронзовий призер Універсіади-91 у Шеффілді; у команді Миколаєва працював із 1976 по 1984 рік як тренер, а з 1985 по 1995 рік - як головний тренер), досягати високих результатів, спираючись виключно на місцевих гравців, було надзвичайно складно. Миколаївський клуб не став винятком із цього правила. Водночас варто зазначити, що на окремих етапах розвитку команди до 60% складу дійсно становили вихованці місцевої школи[1].

Разом із тим, наприкінці 1960-х років дитячо-юнацький баскетбол у Миколаєві переживав кризу: відчувалася гостра нестача кваліфікованих спеціалістів, а скорочення кількості секцій лише посилювало проблему. Це призводило до зменшення припливу місцевих гравців до команди. І сьогодні

можна говорити лише про поодинокі випадки, коли вихованці миколаївського баскетболу зуміли закріпитися у клубах вищого дивізіону. Серед найвідоміших прикладів - Григорій Хижняк та Володимир Левицький[14].

Період 1930–1971 років визначається як базовий етап становлення професійного баскетболу в Миколаєві, протягом якого відбулося відновлення змагань, активізація участі міських команд у першості республіки та формування системи підготовки спортсменів на базі місцевих навчальних закладів. У цей час баскетбол у місті поступово переходив від аматорського рівня до організованої структурованої діяльності, що забезпечило появу стабільних команд і створення умов для розвитку кадрового потенціалу.

Зміцнення інфраструктури, залучення спортивних товариств і формування міських команд, здатних конкурувати на республіканському рівні, стали визначальними чинниками, які підготували основу для подальшого формування професійної баскетбольної команди в Миколаєві.

3.2. Розвиток професійного баскетболу в місті Миколаєві у період виступів команди у всесоюзних чемпіонатах (1971 - 1991 рр.)

Становлення професійного баскетболу в Миколаєві розпочалося на початку 1970-х років із виходу місцевої команди «Спартак» на загальносоюзну арену. Дебют відбувся у сезоні 1971/72 рр. у групі класу «А» чемпіонату СРСР, що фактично становив третій дивізіон радянського баскетболу. У цих змаганнях брали участь вісім всесоюзних колективів, які у два кола виборювали право підвищитися до Першої ліги. Саме миколаївський «Спартак» став переможцем змагань, посівши перше місце, а друге місце виборов ленінградський СКА. Важливо відзначити, що матчі миколаївського туру відбувалися у новозбудованому Палаці спорту «Трудові резерви» (сучасна назва - Миколаївський палац спорту Комітету з фізичного виховання та спорту МОН України), який став значущим об'єктом для розвитку міського баскетболу. Склад миколаївської команди у цей сезон був представлений такими гравцями, як Є.

Захаров, Ю. Голубков, брати Б. і В. Шведови, С. Яшкін, В. Свистун, Є. Афанасьєв, А. Ткаченко, Г. Дідріхс, В. Порохненко, Л. Бондаренко, О. Трофименко та В. Родовинський, який поєднував функції гравця і тренера. Старшим тренером команди виступав Віктор Акимович Боженар, чия діяльність відіграла ключову роль у формуванні професійного рівня гри та організації виступів клубу на загальносоюзному рівні[14].

У сезоні 1972/73 років «Спартак» уперше виступав серед сильніших суперників, що стало новим етапом у розвитку миколаївського баскетболу. Дебют у вищому дивізіоні виявився доволі непростим, адже команді довелося змагатися з провідними колективами Радянського Союзу, які мали значний досвід виступів на національному рівні. Попри труднощі, миколаївські баскетболісти змогли посісти дев'яте місце серед чотирнадцяти учасників чемпіонату. Такий підсумок засвідчив, що «Спартак» упевнено заявив про себе в елітному баскетбольному середовищі, а головною здобуттю того сезону став безцінний ігровий досвід, який у майбутньому сприяв подальшому зміцненню позицій команди[14].

Сезон 1973/74 років виявився менш успішним: команда опустилася на дванадцяте місце серед тринадцяти учасників. Попри це, участь у чемпіонатах СРСР 1971-1974 років заклала підґрунтя для подальшого розвитку баскетболу в Миколаєві, сприяла формуванню професійної команди та надала гравцям можливість заявити про себе на союзному рівні[14].

У сезоні 1973/74 років баскетбольний клуб «Спартак» (Миколаїв) продовжив виступи у першій лізі чемпіонату СРСР. Змагання проходили за участю команд із різних регіонів Союзу, що забезпечувало високий рівень конкуренції.

Підсумкова класифікація чемпіонату:

1. «Статіба» (Вільнюс)
2. «Уралмаш» (Свердловськ)
3. «Університет» (Ташкент)
4. «Будівельник» (Краснодар)

5. ВЕФ (Рига)
6. «Політехнік» (Кишинів)
7. СКА (Ленінград)
8. «Авангард» (Донецьк)
9. «Локомотив» (Алма-Ата)
10. «Будівельник» (Московська область)
11. «Червоний котельник» (Таганрог)
12. «Спартак» (Миколаїв)
13. СКІФ (Єреван).

За результатами змагань миколаївський «Спартак» посів дванадцяте місце. Участь у чемпіонаті забезпечила команді продовження ігрової практики на загальносоюзному рівні та створила передумови для подальшого розвитку професійного баскетболу в місті.

У сезоні 1974/75 років баскетбольний клуб «Спартак» (Миколаїв) виступав у групі класу «А» чемпіонату СРСР та посів одинадцяте місце серед двадцяти одного учасника[14].

До того ж, перші значні міжнародні матчі відбулися у 1974 році, коли команда «Спартак» (Миколаїв) провела серію з п'яти зустрічей у Судані проти місцевих клубів і здобула перемоги в усіх матчах. Це стало важливим етапом у становленні миколаївського баскетболу на міжнародній арені[1].

Наступний сезон 1975/76 років (ДОДАТОК А) відбувався у рамках Першої ліги, де двадцять команд були розділені на три підгрупи та провели по чотири кола турніру. У центральній підгрупі перше місце здобув «Спартак» (Миколаїв), друге місце посів «Будівельник» (Краснодар). Фінальна частина шести найкращих команд проходила в Алма-Аті (Казахстан); переможець виходив до Вищої ліги, а команда, що посіла друге місце, отримувала право участі у перехідних матчах. У фінальному турнірі миколаївський «Спартак» провів п'ять матчів проти команд із Краснодару, Києва, Алма-Ати, Ленінграда та Баку та здобув перемогу у всіх п'яти іграх. Результати матчів фінального турніру були наступними:

- «Спартак» (Миколаїв) - «Будівельник» (Краснодар) 72:75
- «Спартак» (Миколаїв) - СКА (Київ) 102:80
- «Спартак» (Миколаїв) - СКА (Алма-Ата) 86:68
- «Спартак» (Миколаїв) - СКА (Ленінград) 86:78
- «Спартак» (Миколаїв) - АзІНХ (Баку) 98:72

Найрезультативнішим гравцем фінального турніру став Володимир Латилов, який набрав 123 очки у п'яти матчах[14].

За спогадами Родовинського, саме у 1976 році старший тренер Віктор Боженар запросив фахівця із Кишинєва на посаду тренера. У цей період Родовинський ще поєднував функції гравця і тренера, тоді як миколаївська команда не належала до числа фінансово забезпечених колективів, що боролися за вихід до вищої ліги. Проте Боженар вдало підібрав склад, а також сприятливо склалися обставини. До команди приєдналися Заброда, Латилов, Рогачов, Дідріхс, Шутов, Афанасьєв та Здрак, що суттєво підсилило її потенціал[1].

Віктор Боженар, очолюючи обласну раду ДСТ «Спартак», значну частину бюджету товариства спрямовував на розвиток баскетболу. Це сприяло миколаївському колективу вийти до вищої ліги. Водночас через два місяці після цього Боженар залишив команду та перейшов працювати тренером у київський СКА. У серпні 1976 року головним тренером команди було призначено Володимира Родовинського[1].

У сезоні 1976/77 років «Спартак» (Миколаїв) брав участь у Вищій лізі чемпіонату СРСР. У попередньому етапі команда зіграла 24 матчі, здобувши 7 перемог та зазнавши 17 поразок (Таблиця 3.2.1)[1].

Таблиця 3.2.1

**Результати команд попереднього етапу Вищої ліги чемпіонату СРСР
1976/77 років**

№	Команда	I	B	II	P/O	O	Результати	
1	ЦСКА (Москва)	24	23	1	2597-2004	23	75-124	67-117
2	"Строитель" (Київ)	24	18	6	2216-2063	18	80-94	88-111
3	"Динамо" (Москва)	24	17	7	2305-2087	17	103-131	96-86

4	"Динамо" (Тбілісі)	24	16	8	2065-2007	16	88-109	76-87
5	"Спартак" (Ленінград)	24	16	8	2158-1955	16	84-77	66-112
6	"Жальгіріс" (Каунас)	24	14	10	2272-2177	14	82-86	95-127
7	"Калев" (Таллінн)	24	13	11	2065-2098	13	86-90	100-106
8	РТІ (Мінськ)	24	10	14	2050-2046	10	102-101	75-85
9	СКА (Рига)	24	8	16	2026-2111	8	80-92	81-95
10	"Спартак" (Миколаїв)	24	7	17	2118-2396	7	-	-
11	"Статіба" (Вільнюс)	24	6	18	2095-2220	6	92-84	87-88
12	"Спартак" (Владивосток)	24	6	18	1995-2241	6	88-96	107-98
13	"Уралмаш" (Свердловськ)	24	2	22	1917-2474	2	103-93	117-107

Примітка: І - ігри; В - перемоги; П - поразки; Р/О - різниця очок; О - очки.

За системою нарахування очок за перемогу команда отримувала одне очко, за поразку - нуль. Команди, які посіли 1–6 місця, продовжували боротьбу за медалі, інші - за 7-13 місця. Миколаївський «Спартак» розпочав фінальний турнір за 7-13 місця, де провів три тури у Свердловську, Мінську та Таллінні (Таблиця 3.2.2).

Таблиця 3.2.2

Підсумки фінальної групи (7-13 місця) Вищої ліги чемпіонату СРСР 1976/77 років

Місце	Команда	Ігор	Результати матчів
7	"Калев" (Таллінн)	26	73-92, 83-114, 90-91
8	РТІ (Мінськ)	24	85-96, 91-111, 86-90
9	"Статіба" (Вільнюс)	19	79-97, 88-90, 90-109
10	СКА (Рига)	18	96-86, 87-96, 81-115
11	"Уралмаш" (Свердловськ)	10	82-84, 79-94, 82-85
12	"Спартак" (Миколаїв)	10	-
13	"Спартак" (Владивосток)	8	104-88, 91-106, 84-79

За підсумками фінальної групи команда посіла 12-е місце і вибула з Вищої ліги. Загалом у чемпіонаті клуб провів 42 матчі, здобувши 10 перемог і зазнавши 32 поразок.

Зі слів Віктора Родовинського, після вибуття з вищої ліги в команді відбулися значні зміни. Ректор МКІ Михайло Александров почав підтримувати команду, допомагати їй у розвитку, і вона змінила назву. Деякі гравці, серед яких Латинов і Заброда, перейшли до інших клубів. Протягом наступних дев'яти сезонів, як зазначає Родовинський, під його керівництвом Миколаївський кораблебудівний інститут (МКІ) входив до числа лідерів першої ліги та демонстрував гідні результати. Провідними гравцями того періоду були капітан юнацької збірної СРСР Петров, член цієї ж команди Земцов, Рогачов, запрошений із Новосибірська, Дерев'янкін, чемпіон Європи серед юнаків Левицький (який виступав у юнацькій збірній Союзу разом із Сабонісом і Волковим), а також Шиманський, Архипов, Шнейдер, Яшкін та Прийма[1].

У сезоні 1977/78 років у Першій лізі виступали 23 команди, розділені на дві підгрупи, які зіграли чотири кола. У другій підгрупі команда МКІ (Миколаїв) провела 40 матчів, здобувши 29 перемог і зазнавши 11 поразок, з різницею очок 4286:4099 (Таблиця 3.2.3)[14].

Таблиця 3.2.3

Підсумки другої підгрупи чемпіонату СРСР 1977/78 років (Перша ліга)

Місце	Команда	Очки	Результати матчів
1	СКА (Київ)	71	107:104, 107:127, 120:117, 102:124
2	МКІ (Миколаїв)	69	-
3	"Будівельник" (Харків)	64	98:90, 93:84, 106:116, 115:121
4	СКА (Алма-Ата)	63	102:112, 79:88, 121:103, 103:98
5	"Політехнік" (Фрунзе)	62	117:111, 123:116
6	АзИНХ (Баку)	59	106:100, 105:125, 110:101, 107:97
7	СКІФ (Єреван)	58	112:90, 115:103, 111:110, 105:89
8	"Світлана" (Ленінград)	57	158:136, 135:122, 117:105, 119:112
9	"Спартак" (Ворошиловград)	57	99:90, 100:90, 102:112, 103:114

10	"Ехїтая" (Тарту)	52	100:83, 109:90, 103:84, 98:94
11	ГПШ (Тбілісі)	48	109:70, 89:68, 107:98, 109:94

До фіналу вийшли по дві найкращі команди з підгруп, а також дві найслабші команди Вищої ліги - СКА (Рига) та «Статіба» (Вільнюс). Фінальні тури пройшли у Вільнюсі (Литва) та Києві. У фінальному турнірі МКІ (Миколаїв) провів 10 матчів, здобув одну перемогу і зазнав дев'яти поразок, завершивши сезон на четвертому місці Першої ліги. Загалом команда зіграла 50 матчів, здобувши 30 перемог та зазнавши 20 поразок.

У сезоні 1978/79 років у Першій лізі виступали 24 команди, розділені на три підгрупи, які зіграли чотири кола з роз'їздами (дві зустрічі вдома та дві на виїзді). У третій підгрупі команда МКІ (Миколаїв) провела 28 матчів, здобувши 21 перемогу та зазнавши 7 поразок, з різницею очок 3211:2996 (Таблиця 3.2.4).

Таблиця 3.2.4

**Підсумкова класифікація команд третьої підгрупи Першої ліги
чемпіонату СРСР 1978/79 рр.**

Місце	Команда	Очки	Результати матчів
1	МКІ (Миколаїв)	49	-
2	"Університет" (Ташкент)	48	102-116, 118-92, 100-87, 113-121 ОТ
3	"Будівельник" (Харків)	45	116-105, 150-130, 128-131, 101-96
4	"Алмаз" (Москва)	43	122-123, 117-105, 112-113, 111-103
5	СКА (Алма-Ата)	41	110-101, 106-98, 130-117, 119-113
6	СОЖ (Гомель)	40	116-99, 93-90, 109-131, 109-103
7	"Світлана" (Ленінград)	39	117-114, 92-105, 133-123, 127-93
8	"Ехїтая" (Тарту)	31	105-95, 106-99, 125-100, 125-94

До фінального турніру вийшли шість найкращих команд, матчі якого відбулися у Куйбишеві та Ризі. У фінальному турнірі МКІ провів 10 ігор, здобув 3 перемоги та зазнав 7 поразок, з рахунком 1011:1070 (Таблиця 3.2.5).

Таблиця 3.2.5

**Результати фінального турніру Першої ліги чемпіонату СРСР 1978/79 рр.
(1-6 місця)**

Місце	Команда	Очки	Результати матчів

1	СКА (Рига)	18	118-134, 97-102
2	"Будівельник" (Краснодар)	17	98-104, 102-106
3	"Труд" (Куйбишев)	17	103-125, 88-90
4	"Університет" (Ташкент)	14	109-103, 86-128
5	МКІ (Миколаїв)	13	-
6	СКІФ (Єреван)	11	115-97, 95-81

Загалом команда зіграла 38 матчів, здобувши 24 перемоги та зазнавши 14 поразок, зайнявши підсумкове 5-е місце у Першій лізі.

У сезоні 1979/80 років у Першій лізі також виступали 24 команди, розділені на підгрупи. У першому етапі команда МКІ (Миколаїв) провела 28 ігор, здобувши 20 перемог та зазнавши 8 поразок, з різницею очок 2560:2428 (Таблиця 3.2.6).

Таблиця 3.2.6

Результати першого етапу Першої ліги чемпіонату СРСР 1979/80 рр. (1-8 місяця)

Місце	Команда	Очки	Результати матчів
1	МКІ (Миколаїв)	48	-
2	"Будівельник" (Харків)	46	112-90, 93-80, 79-105, 79-97
3	СКА (Алма-Ата)	46	79-98, 89-87, 103-69, 85-71
4	"Кр. котельщик" (Таганрог)	45	72-100, 87-114, 97-76, 92-93
5	"Автомобіліст" (Горький)	42	106-87, 104-101, 97-87, 94-96
6	СКА (Рига)	41	87-86 ОТ (79-79), 91-87, 95-90, 81-76
7	СКА (Ашхабад)	34	100-96, 84-78, 88-79, 92-86
8	"Університет" (Тбілісі)	34	93-75, 113-72, 89-70, 79-92

Фінальні матчі відбулися у Бухарі та Челябінську. У фінальному турнірі, що включав 14 ігор, команда МКІ здобула 10 перемог та зазнала 4 поразок, зайнявши підсумкове 2-е місце у Першій лізі. Це дозволило команді взяти участь у перехідному турнірі за право виходу до Вищої ліги, який проходив у Новосибірську.

У перехідному турнірі команда МКІ провела 6 матчів, здобувши одну перемогу та зазнавши п'яти поразок. Загальний підсумок виступів МКІ у сезоні склав 48 ігор, з 31 перемогою та 17 поразками.

У сезоні 1980/81 років у Першій лізі чемпіонату СРСР брали участь команди, розділені на підгрупи, у рамках першої підгрупи змагалися в три кола. У підгрупі МКІ (Миколаїв) посів друге місце, провівши 18 матчів, із яких здобув 13 перемог і зазнав 5 поразок, при загальній різниці очок 1564:1433. Фінальні тури відбулися у Миколаєві та Куйбишеві, де команда брала участь у 14 матчах, здобувши 6 перемог і зазнавши 8 поразок із загальним рахунком 1195:1226, що дозволило зайняти підсумкове четверте місце у 1 лізі. Загалом у сезоні команда зіграла 32 матчі, здобувши 19 перемог та зазнавши 13 поразок.

У сезоні 1981/82 років Першої ліги три тури пройшли у Харкові, Фрунзе та Миколаєві. МКІ (Миколаїв) у четвертій підгрупі провів 15 матчів, здобувши 11 перемог та зазнавши 4 поразки. До фінальних турів, які проходили у Ризі та Ташкенті, вийшли вісім найкращих команд. У фінальному турнірі МКІ провів усі матчі, набравши 18 очок і посівши сьоме місце, що відобразило підсумковий результат сезону у рамках Першої ліги.

Сезон 1982/83 років Першої ліги складався з двох підгруп, а три тури відбулися в Миколаєві, Іллічівську та Алма-Аті. МКІ (Миколаїв) у другій підгрупі здобув третє місце, після чого брав участь у фінальному турнірі за 7-18 місця. Перший тур фінальної частини пройшов у Ставрополі, другий тур - в Одесі. У рамках цього турніру МКІ здобув низку перемог над командами «Будівельник» (Краснодар), «Кр. котельщик» (Таганрог), «Водник» (Одеса), «Локомотив» (Хабаровськ) та «Спартак» (Ворошиловград), а також мав деякі поєдинки, завершені за технічними результатами. За підсумками фінального турніру МКІ посів друге місце, що дозволило команді завершити сезон на підсумковому восьмому місці у Першій лізі.

У 1983 році миколаївська команда МКІ взяла участь у міжнародному турнірі в угорському місті Секешфегервар. Команда показала відмінні результати, здобувши перемоги у всіх трьох матчах: вони здолали команду

заводу сталевих труб з Будапешта (104:81), збірну міста Секешфегервар (97:83) та команду міста Егера (92:63). Завдяки цим перемогам миколаївці посіли перше місце на турнірі.

У сезоні 1983/84 років у Першій лізі чемпіонату СРСР МКІ (Миколаїв) у третій підгрупі провів 15 матчів, здобувши 8 перемог і зазнавши 7 поразок. Команда посіла третє місце у підгрупі та вийшла до турніру за 7-18 місця, який проходив у Сєверодонецьку та Одесі. За підсумками сезону МКІ завершив виступи на дев'ятому місці у Першій лізі.

У сезоні 1984/85 років (ДОДАТОК Б) Першої ліги три тури підгрупи відбулися у Фрунзе, Краснодарі та Миколаєві. МКІ провів 15 матчів, здобувши 13 перемог, і посів перше місце у третій підгрупі. Фінальні тури за 1-6 місця проходили в Алма-Аті, Куйбишеві та Миколаєві, де команда здобула 25 очок, що дозволило зайняти підсумкове друге місце у Першій лізі. Для визначення учасників Вищої ліги був проведений перехідний турнір у Таллінні, у якому МКІ посів четверте місце та не отримав підвищення до Вищої ліги.

Сезон 1985/86 років проходив у Першій лізі у складі другої підгрупи МКІ провів 15 матчів, здобув 11 перемог і посів перше місце у підгрупі (Таблиця 3.2.7).

Таблиця 3.2.7

Результати першого етапу Першої ліги чемпіонату СРСР 1985/86, 2 підгрупа

№	Команда	Очки	Рахунок
1	МКІ (Миколаїв)	26	
2	СКА (Рига)	23	83-67, 125-87, 82-86
3	"Будівельник" (Іркутськ)	23	87-97, 110-104, 96-82
4	"Кр. котельщик" (Таганрог)	22	115-75, 104-95, 87-105
5	АзІНХ (Баку)	21	115-105, 96-107, 109-94
6	"Будівельник" (Харків)	20	103-95, 103-76, 99-84

Фінальні тури за 1-6 місця відбулися в Ризі, Клайпеді та Миколаєві із урахуванням очок, набраних на першому етапі у зустрічах з другим фіналістом. У фінальних іграх МКІ здобув 4 перемоги, завершивши сезон із 27 зіграними

матчами, 15 перемогами та 12 поразками, що дозволило команді посісти четверте підсумкове місце у Першій лізі.

Окрім чемпіонату СРСР, у квітні 1986 року команда брала участь у відбірковому турнірі чемпіонату України в Алушті, де зіграла проти команд «Спартак» (Ворошиловград), «Водник» (Одеса), «Метал» (Дніпропетровськ) та Молодіжної збірної України, а у травні того ж року відбувся фінал чемпіонату України за участю найсильніших команд республіки.

Чемпіонат СРСР 1986-87 років у Першій лізі проходив у два етапи. У попередньому етапі МКІ (Миколаїв) зіграв серію матчів із різними суперниками: проти «Спартак» (Ворошиловград) - 92-86, проти «Динамо» (Фрунзе) - 81-90, проти СКА (Ташкент) - 101-96, проти «Локомотива» (Новосибірськ) - 75-113 та 82-96, проти «Спартак» (Владивосток) - 89-86 та 96-93, проти РШВСМ «Калев» (Таллінн) - 111-101 та 87-98, проти СКА (Рига), проти «Красного котельщика» (Таганрог) - 106-95 та 117-94, проти «Строителя» (Краснодар) - 104-92 та 120-101, проти СКА (Свердловськ) - 98-96 та 92-99, проти «Строителя» (Куйбишев) - 105-99 та 88-98.

У фінальні турах за 1-8 місця МКІ зустрічався з командами суперників і провів матчі із наступними результатами: проти «Локомотива» (Новосибірськ) - 104-96, проти «Спартак» (Ворошиловград) - 92-104 та 84-83, проти «Динамо» (Фрунзе) - 110-91, проти РШВСМ «Калев» (Таллінн) - 96-110 та 87-70, проти СКА (Рига) - 107-94 та 81-112, проти «Красного котельщика» (Таганрог) - 123-110 та 108-92, проти «Строителя» (Куйбишев) - 87-89 та 85-106. За підсумками сезону МКІ (Миколаїв) посів четверте місце у Першій лізі.

Структура чемпіонату СРСР 1987-88 років у Першій лізі залишалася такою же: попередній етап і фінальні тури. На попередньому етапі було проведено дев'ять турів у Іркутську, Миколаєві, Фрунзе, Ворошиловграді та Краснодарі. МКІ провів серію матчів проти різних суперників, здобувши різні результати, які відображені у таблиці 3.2.8 нижче.

Таблиця 3.2.8

**Результати матчів МКІ (Миколаїв) на попередньому етапі
Чемпіонату СРСР 1987-88, 1 Ліга**

№	Команда	Рахунок 1 гра	Рахунок 2 гра	Рахунок 3 гра
1	СКА (Рига)	86-76	90-92	85-76
2	"Строитель" (Іркутськ)	90-83	107-87	81-106
3	"Спартак" (Ворошиловград)	81-80	66-68	65-89
4	"Строитель" (Куйбишев)	104-108	104-90	89-79
5	"Спартак" (Саратов)	102-88	97-93	96-102
6	"Динамо" (Фрунзе)	96-79	103-112	92-93
7	СКА (Ташкент)	88-68	72-71	87-62
8	"Строитель" (Краснодар)	100-82	78-108	70-84
9	"Красний котельщик" (Таганрог)	98-102	117-68	74-68
10	СКА (Алма-Ата)	93-86		
11	"Локомотив" (Новосибірськ)	90-86		101-78

На фінальних турах за 1–8 місця, які проводилися у Ворошиловграді, Миколаєві та Новосибірську, СКА (Алма-Ата) здобув 88 очок, «Локомотив» (Новосибірськ) - 77 очок, МКІ - 76 очок, «Спартак» (Ворошиловград) - 75 очок, СКА (Рига) - 73 очки, «Імпульс» (Краснодар) - 70 очок, «Динамо» (Фрунзе) - 68 очок, «Строитель» (Куйбишев) - 64 очки. За підсумками сезону МКІ посів третє місце у Першій лізі. Перехідний турнір за право грати у вищій лізі відбувся у Клайпеді, де МКІ зіграв проти «Калева» (Таллінн), «Спартака» (Ленінград) та «Локомотива» (Новосибірськ). Додатково 26 та 27 березня 1988 року МКІ провів дві зустрічі на Кубок СРСР проти київського «Строителя» з рахунками 81-82 (45-53) та 88-107 (41-62).

Чемпіонат СРСР 1988-89 років у Першій лізі передбачав попередній етап у чотири кола. МКІ зіграв проти команд «Спартак» (Ворошиловград), «Строитель» (Куйбишев), «Імпульс» (Краснодар), СКА (Рига), «Динамо» (Фрунзе), СКА (Київ), СКА (Ташкент), «Локомотив» (Новосибірськ), «Строитель» (Іркутськ), «Красний котельщик» (Таганрог) та «Строитель» (Люберці). Підсумок виступів МКІ склав 23 перемоги та 21 поразку. На другому етапі, який проводився за 5–12 місця в Люберцях, Києві, Миколаєві та Таганрозі, МКІ провів 14 ігор,

здобувши дев'ять перемог і зазнавши п'ять поразок. Загалом у сезоні команда зіграла 58 матчів, здобула 32 перемоги та зазнала 26 поразок, посівши підсумкове шосте місце у Першій лізі.

1989 рік став надзвичайно важливим у розвитку міжнародних виступів миколаївської команди. Цей період був насичений низкою міжнародних змагань, які дозволили МКІ здобути цінний досвід та досягти значних успіхів.

У травні команда взяла участь у профспілковому турнірі в Мехіко. У своїй підгрупі миколаївці впевнено перемогли команди Мексики та Пуерто-Рико. У фіналі вони здолали колектив Chrysler з рахунком 75:59, здобувши перемогу в турнірі.

У серпні того ж року в Миколаєві відбувся міжнародний турнір на честь 200-річчя міста. МКІ виграв усі чотири зустрічі проти команд з Києва, Румунії, Литви та Польщі, посівши перше місце. Особливо вражаючою була перемога над польською «Короною» (Краків) з рахунком 94:28.

У вересні МКІ здійснив турне до Польщі, де двічі переміг «Старт» (Люблін) і здобув ще одну впевнену перемогу над «Короною» (Краків). Нарешті, команда взяла участь у міжнародному турнірі в Києві, де, попри три поразки від «Будівельника», студентської команди зі США та «Спартака» (Луганськ), отримала важливий досвід у протистоянні з сильними суперниками.

Чемпіонат СРСР 1989-90 (ДОДАТОК В) у Першій лізі проходив за класичною схемою турніру, у якому МКІ (Миколаїв) провів серію матчів проти команд із різних міст. Протягом сезону команда здобула 34 перемоги при 10 поразках, продемонструвавши стабільну та високоякісну гру. Завдяки цьому МКІ посів перше місце в підсумковій таблиці, повернувшись до Вищої ліги вперше за 14 років після попередньої участі. Результати матчів МКІ зі своїми суперниками наведені в таблиці 3.9.

Таблиця 3.2.9

Виступи МКІ (Миколаїв) у Першій лізі СРСР сезону 1989–90 роках

№	Команда	Очки	Рахунок 1 гра	Рахунок 2 гра	Рахунок 3 гра	Рахунок 4 гра

1	"Спартак" (Ворошиловград)	71	63-71	95-68	76-78	?
2	"Строитель" (Куйбишев)	71	92-70	94-96	66-85	76-61
3	"Імпульс" (Краснодар)	69	77-101	99-100	98-96	115-101
4	СКА (Рига)	69	89-80	102-93	75-78	82-85
5	"Динамо" (Фрунзе)	68	69-99	76-73	96-80	91-85
6	МКІ (Миколаїв)	67	-	-	-	-
7	СКА (Київ)	67	76-81	99-76	82-94	80-94
8	"Локомотив" (Новосибірськ)	65	104-100	98-80	73-84	88-86
9	СКА (Ташкент)	65	82-80	88-87	87-86	80-76
10	"Строитель" (Іркутськ)	63	105-70	113-99	79-95	87-90
11	"Красний котельщик" (Таганрог)	62	72-63	85-77	В:П	В:П
12	"Строитель" (Люберці)	53	88-86	100-80	90-99	99-97

Як зазначає Г. С. Зашук у своїх спогадах "Миколаїв на той час не мав достатньої підтримки для виходу в "вищий світ". Хоча це пояснювалося певними складнощами системи, команда все ж здобула право на підвищення класу. У 1989 році Україна перебувала в кінці списку претендентів на вихід до вищої ліги, адже вже виступало кілька українських клубів - «Будівельник», СКА та «Шахтар»[1].

В умовах обмеженого представництва у вищій лізі довелося переконувати столичних органів управління спортом у тому, що МКІ заслуговує на місце серед кращих команд. За спогадами тренера, значну частину часу тоді він проводив на переговорах у Москві, а не в Миколаєві, і основна мета полягала не у проханні про допомогу, а у забезпеченні того, щоб команді не заважали. Навіть об'єктивне суддівство у матчах із кавказькими або сибірськими колективами розцінювалося як перемога для клубу[1].

МКІ відзначався високим рівнем майстерності порівняно з іншими командами першої ліги. Особливу увагу приділяли селекційній роботі, завдяки чому склад команди поповнювали дуже гідні баскетболісти. За спогадами Г. С. Зашука: "Майже вдалося залучити таких відомих гравців, як Куделін та Бабков,

проте в останній момент вони були перехоплені іншими клубами, зокрема Станіславом Єремїним”.

Попри всі труднощі та обмеження, МКІ зрештою досяг своєї мети і в 1989 році успішно вийшов у вищу лігу СРСР.

У 1990 році Миколаїв став місцем проведення ще одного міжнародного турніру - Кубка Миколаєва. Команда МКІ здобула низку переконливих перемог над суперниками з Києва, Донецька та Бухареста, після чого у фіналі впевнено переграла СКА (Київ) з рахунком 91:64 та посіла перше місце[14].

Того ж року миколаївці брали участь у міжнародному турнірі в Стамбулі (Туреччина). Команда здобула перемоги над клубами «ТОПО» (Гельсінкі, Фінляндія) та ЦСКА (Москва), однак у напруженій грі поступилася турецькому клубу «Ефес Пілсен» із рахунком 95:99.

Чемпіонат СРСР сезону 1990-91 у Вищій лізі проходив у декілька етапів. На попередньому етапі, у п'ятій підгрупі, МКІ зіграв дев'ять матчів, у яких здобув сім перемог та зазнав двох поразок, що дозволило команді посісти перше місце в підгрупі. На другому етапі, у групі «А» з матчами з роз'їздами, МКІ виступав серед сильних команд, де протягом 22 ігор здобув сім перемог та зазнав 15 поразок з різницею набраних і пропущених очок 1918-2072 (таблиця 3.2.10).

Таблиця 3.2.10

Результати матчів команд групи “А” другого етапу Вищої ліги Чемпіонату СРСР 1990–1991 років у форматі матчів з роз'їздами

№	Команда	І	В	П	Р/О	О	Результати	
1	"Калев" (Таллінн)	22	18	4	2128-1956	40	81-84	95-112
2	"Динамо" (Москва)	22	16	6	2150-1970	38	90-94	93-102
3	"Спартак" (Ленінград)	22	15	7	1991-1839	37	76-97	78-113
4	ВЕФ (Рига)	22	14	8	2140-2059	36	87-85	70-104
5	"Будівельник" (Київ)	22	13	9	2031-1896	35	102-92 (ОТ: 76-76, 88-88)	97-104 (ОТ: 93-93)
6	СКА (Алма-Ата)	22	13	9	1993-1942	35	69-98	117-111 (ОТ: 101-101)

7	ЦСКА (Москва)	22	12	10	2106-1954	34	78-104	78-98
8	СКА (Київ)	22	9	13	1700-1800	31	73-86	84-91
9	МКІ (Миколаїв)	22	7	15	1918-2072	29	-	-
10	"Спартак" (Луганськ)	22	7	15	1809-1911	29	101-88	79-82
11	"Строитель" (Самара)	22	6	16	1926-2060	28	87-85	107-85
12	"Узстроймеханізація" (Ташкент)	22	2	20	1907-2344	24	77-78	99-79

Після завершення другого етапу всі 24 команди Вищої ліги були розбиті на три групи по вісім команд, і в рамках матчів «плей-офф» розіграли підсумкові місця. МКІ брав участь у групі за 9-16 місця, де у підгрупі за 9-12 місця зіграв з командами з Ташкента, Луганська та Саратову. У сезоні команда провела 39 ігор, здобувши 20 перемог і зазнавши 19 поразок, що дозволило МКІ посісти 9-е місце у підсумковому таблиці.

Осіною 1991 року баскетбольна команда МКІ (БК «Корабел») провела своє перше турне по США, зігравши 10 товариських матчів з університетськими командами. Команда виступала в штатах Південна та Північна Кароліна, Вірджинія, Західна Вірджинія, Алабама та Теннессі. За результатами турне, команда здобула 2 перемоги та зазнала 8 поразок, демонструючи конкурентоспроможність у більшості ігор. До складу команди входили Л. Шиманський, Б. Сагай, О. Ткач, О. Михайлов, І. Легоньков, А. Бережинський, О. Смолін, Н. Дерев'янський, А. Герасимов, В. Полях, а тренерами були Г. С. Защук та Е. С. Ейнштейн. Це турне стало знаковою подією для клубу, сприявши обміну досвідом та налагодженню міжнародних зв'язків.

У Відкритому чемпіонаті СРСР 1991-92 у Вищій лізі турнір не був завершений. На першому етапі матчі проводилися у Саратові, Самарі, Києві, Ризі та Миколаєві. МКІ зіграв проти команд із Ташкента, Саратова, Алмати, Самари, Києва, Луганська, Москви, Мінська, Новосибірська, Риги та Санкт-Петербурга. У четвертому турі, що проходив у Миколаєві, команда здобула перемогу над Ташкентом (91:72), Луганськом (83:71) та Ригі (111:72), а зазнала поразок від Саратову (82:92), Алмати (86:93), Самари (76:100), Києва (67:89), Москви

(91:106), Санкт-Петербурга (80:103) та Москви (75:95). Після цього виступи українських команд у всесоюзних чемпіонатах було завершено. (ДОДАТОК Г).

Аналізуючи виступи команди Миколаєва у чемпіонатах СРСР за період 1972-1991 років, можна відзначити динаміку спортивного розвитку клубу в умовах організаційних обставин. Результати команди відзначалися як стабільністю, так і коливаннями, що відображало вплив внутрішніх факторів, зокрема змін тренерського складу та лідерства на майданчику, а також зовнішніх обставин - рівня конкуренції, регламенту чемпіонатів та політичної ситуації у країні.

Важливу роль у підготовці команди відігравали старші тренери. Боженар Віктор Акимович (роки роботи тренером миколаївської команди 1972-1976) заклав фундамент технічної та тактичної підготовки, Родовинський Володимир Михайлович (1976-1985) забезпечував стабільність і поступове зміцнення позицій у чемпіонаті, а Защук Геннадій Сергійович (з 1985 року) сприяв досягненню найвищих результатів та поверненню команди у Вищу лігу.

Нижче наведена таблиця з результатами виступів команди Миколаєва у чемпіонатах СРСР за вказаний період.

Таблиця 3.2.11

Результати виступів команди Миколаєва в чемпіонатах СРСР

Результати виступів команди в чемпіонатах СРСР			
1972-1973	1 ліга	7	місце
1973-1974	1 ліга	14	місце
1974-1975	1 ліга	9	місце
1975-1976	1 ліга	1	місце
1976-1977	вища ліга	12	місце
1977-1978	1 ліга	4	місце
1978-1979	1 ліга	5	місце
1979-1980	1 ліга	2	місце
1980-1981	1 ліга	4	місце
1981-1982	1 ліга	7	місце
1982-1983	1 ліга	8	місце
1983-1984	1 ліга	9	місце
1984-1985	1 ліга	2	місце
1985-1986	1 ліга	4	місце
1986-1987	1 ліга	4	місце
1987-1988	1 ліга	3	місце
1988-1989	1 ліга	6	місце
1989-1990	1 ліга	1	місце
1990-1991	вища ліга	9	місце

Проаналізований етап виступів миколаївського колективу є досить успішним для команди. Попри 12-те (у сезонах 1976-1977) та 9-те (у сезоні 1990-1991) місця у Вищій лізі, команда стабільно демонструвала високі результати у Першій лізі. З 1972 по 1990 рік (за винятком сезону у Вищій лізі 1976-1977) команда 16 разів виступала у Першій лізі, причому 10 разів вона входила до першої п'ятірки. Найкращі результати у першій лізі команда демонструвала у сезонах 1975-1976 (1 місце), 1979-1980 (2 місце), 1984-1985 (2 місце) та 1987-1988 (3 місце), що свідчить про стабільно високий рівень її гри упродовж зазначеного періоду.

3.3. Миколаївська команда в чемпіонатах незалежної України

У чемпіонатах незалежної України команда МКІ (Миколаїв) демонструвала стабільні високі результати, посідаючи провідні позиції у турнірній таблиці. У сезоні 1992 року МКІ провів 28 ігор, здобувши 21 перемогу та зазнавши 7 поразок, із загальним рахунком 2487-2248 та набраними 49 очками, що дозволило команді розділити друге-третє місце з «Спартак» (Луганськ) (Таблиця 3.3.1). Лідером чемпіонату став київський «Будівельник» із 26 перемогами та 54 очками[13] (ДОДАТОК Д).

Таблиця 3.3.1

Турнірна таблиця чемпіонату України з баскетболу серед чоловічих команд сезону 1992 року

№	Команда	Ігор	Перемог	Поразок	Рахунок (Р/О)	Очки
1	«Будівельник» (Київ)	28	26	2	2798-2187	54
2	МКІ (Миколаїв)	28	21	7	2487-2248	49
3	«Спартак» (Луганськ)	28	21	7	2397-2183	49
4	СКА (Київ)	28	12	16	2476-2439	40
5	«Строитель» (Харків)	28	8	20	2330-2655	38
6	«Динамо» (Дніпропетровськ)	28	7	21	1879-2219	35
7	«Вулкан» (Дніпропетровськ)	28	6	22	2433-2852	34
8	«Шахтар» (Донецьк)	28	11	17	1801-1818	31

Матчі МКІ відзначалися як впевненими перемогами над харківським «Будівельником», дніпропетровськими командами БСКД та «Вулкан», так і напруженими зустрічами з київським СКА та луганським «Спартак». Слід зазначити, що команда «Шахтар» (Донецьк) знялася з чемпіонату, що вплинуло на деякі турнірні результати.

Склад команди МКІ включав провідних гравців того періоду: Андрія Бережинського, Сергія Смагіна, Олега Михайлова, Миколу Дерев'янкіна, Володимира Поляха, Ігора Легонькова, Андрія Герасимова, Бориса Сагая, Леоніда Шиманського, Олега Ткача, Сергія Петренка та Григорія Хижняка, серед

інших. Найрезультативнішими були Бережинський та Смагін, які демонстрували високі середні показники очок за гру[13].

Головним тренером команди в цей період був Геннадій Защук, тренерським штабом також працювали В. Берестнев та Е. Епштейн.

Попередній етап чемпіонату 1992-1993 років показав, що команда МКІ серед 22 учасників здобула 15 перемог і 7 поразок із рахунком 2100-1867 та 37 очками, посівши третє місце. На фінальному етапі, враховуючи результати попереднього етапу, команда МКІ завершила турнір на третьому місці серед чотирьох команд, здобувши 18 перемог у 28 іграх із загальним рахунком 2641–2308 та 46 очками, поступившись київському «Будівельнику» та СКА (Київ) (Таблиця 3.3.2)[14].

Таблиця 3.3.2

Результати фінального етапу чемпіонату України з баскетболу серед чоловічих команд сезону 1992-1993 років з урахуванням очок попереднього етапу

№	Команда	І	В	П	Р/О	О
1	«Будівельник» (Київ)	22	20	2	2154-1575	42
2	СКА (Київ)	22	18	4	2049-1749	40
3	МКІ (Миколаїв)	22	15	7	2100-1867	37
4	«Спартак» (Луганськ)	22	15	7	1986-1796	37
5	«Строїтель» (Харків)	22	14	8	2183-1846	36
6	«Шахтар» (Донецьк)	22	11	11	1911-1877	33
7	«Азовмаш» (Маріуполь)	22	9	13	1668-2044	31
8	«Динамо» (Дніпропетровськ)	22	9	13	1667-2005	31
9	«Передовик» (Дніпропетр.)	22	6	16	1767-2005	28
10	«Нафтохімік-98» (Нікополь)	22	4	18	1716-2151	26
11	«Баско» (Одеса)	22	4	18	1628-1993	26
12	УДАУ	22	3	19	1574-1946	25

Наведені дані ілюструють високий рівень спортивної майстерності та організаційної роботи в команді МКІ у перші роки незалежної України, що

дозволяло клубу стабільно утримуватися серед провідних команд національного чемпіонату.

Також у 1992 році відбувся перший міжнародний вихід миколаївської команди на європейську арену в рамках Кубка Європи. На стартовому етапі команда зустрілася з угорським клубом «Тунгсрам-Гонвед» (Будапешт). Перший матч, що відбувся на виїзді 29 вересня 1992 року, завершився поразкою миколаївців з рахунком 76:108. У матчі-відповіді, який проходив 6 жовтня в Миколаєві, господарі здобули перемогу з рахунком 96:94. Незважаючи на перемогу в домашній грі, команда не змогла пройти до наступного етапу змагань.

Підсумки чемпіонату України з баскетболу серед чоловічих команд сезону 1993-1994 років демонструють високий рівень конкурентності та активну участь миколаївського клубу «Корабел». За результатами регулярного чемпіонату команда посіла шосте місце, здобувши 24 перемоги при 20 поразках, з сумарним рахунком 3818-3656 та набравши 68 очок. У матчах з командами-суперниками «Перспективний-89» (Нікополь), «Динамо» (Дніпропетровськ), «Шахтар-АСКО» (Донецьк), «Спартак» (Луганськ), ЦСКА-«Газда» (Київ), «БІПА-Мода» (Одеса), «Дніпро» (Дніпропетровськ), «Азовмаш» (Маріуполь), ТІТ-«Час-пік Маріам» (Харків), «Будівельник» (Київ) та «Київ-Баскет» миколаївська команда демонструвала стабільну результативність та здобувала важливі перемоги, що дозволило кваліфікуватися до плей-оф[14].

У чвертьфінальних поєдинках плей-оф МКІ у запеклій боротьбі програв «Київ-Баскет» з рахунком 3:1, після чого у турнірі за 5-8 місця команда впевнено обіграла «Час-пік Маріам» (Харків) 2:0 у півфіналі, а у матчі за п'яте місце здобула перемогу над ЦСК ВСУ (Київ) 3:0.

У 1993 році «Корабел» взяв участь у Кубку Корача, де зустрівся з московським «Динамо». Перша гра вдома завершилася перемогою з рахунком 83:81, але у матчі-відповіді в Москві команда поступилася 87:103. Наступного року, у 1994-му, в рамках того ж турніру, миколаївці зіграли проти ЦСКА ВПС із Самари. Обидва матчі, домашній (78:80) та виїзний (79:86), завершилися поразками[1].

Друге турне БК «Корабел» по США відбулося в листопаді 1994 року. У рамках турне команда провела 9 товариських матчів із коледжами та університетами, зігравши в штатах Мен, Нью-Йорк, Флорида та Меріленд. За результатами турне, команда здобула дві перемоги, обігравши «Плетсбург стейт Університет» (68:62) та «Делтон Стейт коледж» (71:66), та зазнала 7 поразок. Найбільша поразка була від «Університет оф Хартфорд» (120:84). Це турне стало продовженням міжнародного досвіду для клубу, зміцнюючи його позиції на світовій арені[1].

У сезоні 1994-1995 років у регулярному чемпіонаті СК «Миколаїв» посів п'яте місце серед восьми провідних команд, здобувши 24 перемоги та зазнавши 24 поразки, набравши 72 очки при рахунку 5017-4853. У плей-оф команда у матчах за 5-8 місця перемогла «Нафтохімік-Аваль» 3:0, а у матчі за п'яте місце здобула впевнену перемогу над ЦСК «Меркурій» з рахунком 3:0. Найрезультативнішими гравцями сезону стали Володимир Полях, Андрій Бережинський, Олександр Раєвський, Віктор Грищенко та Андрій Герасимов, які демонстрували високий рівень результативності та стабільну гру протягом всіх матчів[14].

У 1995 році миколаївська команда знову змагалася в Кубку Корача, де її суперником став литовський клуб «Шилюте». Перший виїзний матч 27 вересня закінчився поразкою з рахунком 76:100. Однак у матчі-відповіді 4 жовтня вдома миколаївці впевнено взяли реванш, здобувши перемогу 99:84[14].

Третім міжнародним турне баскетбольної команди СК «Миколаїв» до США, яке відбулося у листопаді 1995 року, було організоване фірмою "Basketball-Traveleters". У рамках двотижневого турне команда зіграла 10 товариських матчів зі студентськими клубами, що дозволило гравцям набути неоціненного досвіду проти сильних американських суперників. За словами головного тренера В. Б. Берестнева, метою турне було підвищення ігрового досвіду молодих гравців, особливо в умовах інтенсивного графіку та специфіки правил студентської ліги. Незважаючи на 7 поразок та 3 перемоги, команда здобула значний досвід[1].

У сезоні 1995-1996 років регулярний чемпіонат СК «Миколаїв» завершив на сьомому місці серед одинадцяти команд, здобувши 13 перемог та зазнавши 15 поразок, що становило 46,4% від можливого максимуму. У фінальному етапі, з урахуванням очок попереднього етапу, команда зберегла стабільний середній рівень гри, посівши сьоме місце серед команд, що боролися за підсумкові позиції турніру. У складі команди відзначилися гравці, які демонстрували як індивідуальні, так і командні результати, серед яких Володимир Полях, Андрій Бережинський, Олександр Раєвський, Віктор Грищенко та Андрій Герасимов[1].

Осіною 1996 року баскетбольна команда СК «Миколаїв» провела своє чергове турне по США, зігравши 10 товариських матчів з університетськими командами. Матчі проходили в штатах Луїзіана, Техас і Міннесота. За результатами турне, команда здобула 6 перемог та зазнала 4 поразки. Найбільша перемога була здобута над «Міарік-Сент-Мері коледж» з рахунком 88:53, а найбільш відчутна поразка - від «Університет оф Саузерн Луїзіана» (77:97). Це турне підкреслило стабільний прогрес клубу на міжнародній арені та його здатність успішно конкурувати з американськими командами[1].

Сезон чемпіонату України з баскетболу 1996-1997 років для СК «Миколаїв» відзначався низкою важливих і результативних матчів як у регулярному чемпіонаті, так і в плей-оф. У регулярному турнірі команда зіграла 28 матчів, здобувши 10 перемог при 18 поразках та набравши 38 очок при загальному рахунку 2611-2819. Команда демонструвала помітну стабільність у грі проти більш сильних суперників, хоча деякі поєдинки завершувалися поразками з незначним відставанням у рахунку, що свідчить про рівень конкуренції та напруженість ігор. Важливо відзначити, що БК «Лугань» зазнав технічних поразок у матчах проти СК «Миколаїв», що додало команді стратегічних переваг у таблиці.

У плей-оф СК «Миколаїв» продемонстрував здатність до боротьби у півфіналі турніру за 1-4 місця, проте поступився у серії «Будівельник-Хорда» з рахунком 0:3 (99:86, 113:111 у додатковий час, 111:87), показавши, що команда може конкурувати навіть із сильнішими столичними клубами. У матчах за місця

з 5-го по 8-е миколаївці здобули впевнені перемоги над командами суперників, включно з «Час-пик Маріам» та ЦСК «ВСУ», що дозволило закріпитися на 5-й позиції підсумкової таблиці. Особливо важливими були перемоги у матчі за 5-6 місця проти ЦСК «Меркурій», де СК «Миколаїв» здобув перемогу з рахунком 3:0 (113:81, 109:91, 119:101), що підкреслює ефективність командної взаємодії та впевнену реалізацію тактичних завдань[14].

Останній європейський виступ за цей період відбувся в 1997 році в рамках Кубка Корача. Суперником миколаївців стала болгарська «Славія» (Софія). Перший матч, що відбувся 10 вересня в Миколаєві, завершився поразкою господарів з мінімальним рахунком 66:67. У матчі-відповіді 17 вересня в Софії миколаївці також поступилися з рахунком 61:66.

У сезоні 1997-98 СК «Миколаїв» показав стабільну гру як у регулярному чемпіонаті, так і у плей-офф, завершивши сезон на третьому місці. У регулярному чемпіонаті команда провела 32 матчі, здобувши 19 перемог і зазнавши 13 поразок, що принесло їй 51 очко та 59,4% від максимально можливого показника. В іграх проти інших команд СК «Миколаїв» демонстрував характер та командну взаємодію, здобуваючи важливі перемоги, серед яких слід виділити домашню перемогу над «Шахтарем» із рахунком 93:87, а також виїзну перемогу над «Спартак» 104:76. Значну результативність показали провідні гравці команди: Олександр Раєвський у середньому набираючи 18,3 очка за гру, та Костянтин Фурман із показником 18,0 очка за матч. Найбільш значущою перемогою сезону став поєдинок проти «Спартака» (111:74), тоді як найбільшою поразкою - зустріч із «БПА-Мода-СКА» (68:91)[14] (ДОДАТОК Е).

Матчі СК «Миколаїв». Регулярний чемпіонат.

- СК «Миколаїв» - «ЦСКА-РІКО» - 91:76 (Бесков - 20)
- «Шахтар» - СК «Миколаїв» - 87:93 (Полях - 32)
- СК «Миколаїв» - «Денді-Баскет» - 87:89 (Раєвський - 23)
- «БПА-Мода-СКА» - СК «Миколаїв» - 121:100 (Раєвський - 34)
- СК «Миколаїв» - «Будівельник» - 95:83 (Раєвський - 22)
- «Нафтохім-Аваль» - СК «Миколаїв» - 73:74 (Раєвський - 22)

- СК «Миколаїв» - «Спартак» - 111:74 (Раєвський - 31)
- «Ферро» - СК «Миколаїв» - 92:76 (Фурман - 22)
- «ЦСКА-РІКО» - СК «Миколаїв» - 97:92 (Раєвський - 23)
- СК «Миколаїв» - «Шахтар» - 90:84 (Фурман - 18)
- «Денді-Баскет» - СК «Миколаїв» - 89:81 (Раєвський - 28)
- СК «Миколаїв» - «БПА-Мода-СКА» - 68:91 (Фурман - 26)
- «Будівельник» - СК «Миколаїв» - 79:65 (Фурман - 23)
- СК «Миколаїв» - «Нефтехім» - 95:80 (56:35) (Фурман - 30)
- СК «Миколаїв» - «Ферро» - 96:84 (54:37) (Раєвський - 30)
- ЦСКА-Ріко - СК «Миколаїв» - 91:74 (50:38) (Фурман - 23)
- «Денді-Баскет» - СК «Миколаїв» - 73:74 (45:39) (Фурман - 24)
- СК «Миколаїв» - «Нефтехім» - 90:76 (42:43) (Фурман - 26)
- СК «Миколаїв» - «Будівельник» - 97:85 (54:33) (Раєвський - 19)
- СК "Миколаїв" - "Ферро" - 89:84 (42:49), Раєвський - 26
- "Спартак" - СК "Миколаїв" - 76:104 (46:49), Лебедєв - 23
- "Шахтар" - СК "Миколаїв" - 93:80 (45:41), Раєвський - 22
- СК "Миколаїв" - "БПА-Мода" - 91:73 (36:31), Фурман - 23
- "Ферро" - СК "Миколаїв" - 96:82 (36:31), Фурман - 26
- "Миколаїв" - ЦСКА-Ріко - 87:86 (40:41), Раєвський - 30
- СК "Миколаїв" - "Денді-Баскет" - 71:68 (52:32), Раєвський - 13
- "Нефтехім" - СК "Миколаїв" - 78:67 (40:36), Лебедєв - 19
- "Будівельник" - СК "Миколаїв" - 82:92 ОТ (32:48, 79:79), Фурман - 15
- СК "Миколаїв" - "Спартак" - 97:74 (51:42), Чаусов - 33
- СК "Миколаїв" - "Шахтар" - 105:93 (49:40), Раєвський - 33
- "БПА-Мода" - СК "Миколаїв" - 86:75 (39:46), Фурман - 24 [1].

У регулярному чемпіонаті України команда СК «Миколаїв» продемонструвала стабільні результати в різних аспектах ігрової діяльності. Загальна кількість набраних очок становила 2654. Виконано 1381 двоочковий кидок, з яких результативними були 741 (53,7%). Триочкових кидків здійснено 484, із них вдало реалізовано 195 (40,3%). Загалом з гри команда виконала 1965

кидків, з яких точними виявилися 936, що становить 50,2%. Штрафні кидки складали 807 спроб, з яких реалізовано 587, що відповідає 72,7%.

У командній взаємодії СК «Миколаїв» відзначався активною передачею м'яча: виконано 432 результативні передачі та здійснено 204 перехоплення. Кількість блок-шотів становила 51. Підбирання були розподілені наступним чином: 595 на власному щиті та 296 на чужому, що у сумі становить 891 підбирання. Гравці команди зазнали 694 фоли проти них та допустили 342 втрати м'яча. Загальна кількість персональних фолів команди склала 681, а коефіцієнт корисної дії - 0,3.

У плей-офф СК «Миколаїв» спочатку зустрівся з ЦСКА-РІКО у чвертьфіналі, програвши першу гру 62:70, але у двох наступних матчах здобув перемоги 62:61 та 65:59 завдяки результативності Раєвського та Фурмана. У півфіналі команда зустрілася з одеською «БІПА-Мода-СКА», проте поступилася в усіх трьох іграх (100:80, 60:68, 50:65), попри активну гру провідних гравців. Матчі за третє місце проти «Шахтаря» були дуже напруженими, і команда здобула перемогу у п'яти поєдинках із рахунками 75:57, 63:77, 80:77 ОТ, 61:52 та 90:88, продемонструвавши високий командний дух і здатність долати опір суперника у критичні моменти. Загалом у плей-офф СК «Миколаїв» здобув п'ять перемог при шести поразках, а різниця очок склала 745:777. Підсумковий сезонний показник команди становив 24 перемоги та 19 поразок, а сумарна різниця очок у сезоні дорівнювала 3511:3478, що забезпечило команді третє місце в чемпіонаті України.

Ігри "Плей-офф". Чвертьфінал:

- ЦСКА-Ріко - СК "Миколаїв" - 70:62 (36:37), Полях - 23
- СК "Миколаїв" - ЦСКА-Ріко - 62:61 (30:36), Раєвський - 22
- СК "Миколаїв" - ЦСКА-Ріко - 65:59 (34:27), Раєвський, Фурман - по 13

Півфінал:

- "БІПА-Мода" - СК "Миколаїв" - 100:80 (58:28), Раєвський - 16
- СК "Миколаїв" - "БІПА-Мода" - 60:68 (31:36), Фурман - 17
- СК "Миколаїв" - "БІПА-Мода" - 50:65 (26:28), Лебедев - 13

За третє місце:

- СК "Миколаїв" - "Шахтар" - 75:57 (24:33), Раєвський - 23
- "Шахтар" - СК "Миколаїв" - 77:63 (30:34), Фурман - 20
- "Шахтар" - СК "Миколаїв" - 80:77 ОТ (40:46, 72:72), Раєвський - 21
- СК "Миколаїв" - "Шахтар" - 61:52 (35:32), Фурман - 16
- СК "Миколаїв" - "Шахтар" - 90:88 (44:54), Фурман - 31 [1].

Підсумковий сезонний показник команди становив 24 перемоги та 19 поразок, а сумарна різниця очок у сезоні дорівнювала 3511:3478, що забезпечило команді почесне третє місце в чемпіонаті України.

З 30 жовтня по 17 листопада 1998 року відбулося п'яте міжнародне турне баскетбольної команди СК «Миколаїв» по США. За результатами дев'яти товариських матчів зі студентськими командами, клуб досяг позитивного балансу, здобувши п'ять перемог при чотирьох поразках. Тренер В. Берестнев відзначив задовільні результати та високий рівень гри підопічних, що продемонстрували здатність протистояти фізично сильним та технічним суперникам[13].

У регулярному чемпіонаті України сезону 1998-1999 років команда СК «Миколаїв» продемонструвала стабільну та конкурентоспроможну гру, посівши третє місце серед 10 команд. За підсумками 41 зіграного матчу команда здобула 30 перемог та зазнала 11 поразок, набравши 71 очко та показавши відсоток перемог 73,2%. Загальна кількість набраних очок становила 3366, при цьому команда пропустила 3148 очок.

Протягом регулярного чемпіонату СК «Миколаїв» здобув перемоги у ключових матчах проти конкурентів із верхньої частини турнірної таблиці, демонструючи високу результативність і збалансовану командну взаємодію. Серед значущих успіхів слід відзначити перемоги над «Ферро» з рахунком 107:78 та 89:79, а також над «Шахтарем» - 74:88 і 84:62. Команда також продемонструвала сильну гру проти «Будівельника», перемігши з рахунком 85:78 та 101:65. Матчі проти «БПА-Мода-СКА» відзначалися більшою складністю, проте команда змогла здобути перемогу 71:80, показавши високий

рівень концентрації та командної роботи. Важливими були також перемоги над «Азовбаскетом» - 90:74 і 98:77, що закріпило позиції команди у верхній частині турнірної таблиці.

У «Плей-офф» команда СК «Миколаїв» у чвертьфіналі зустрілася з київським ЦСКА-РІКО, поступившись у першому матчі 62:70, однак зуміла здобути дві перемоги з рахунком 62:61 та 65:59, забезпечивши вихід до півфіналу. У півфінальній серії проти «БПА-Мода-СКА» команда здобула першу перемогу 85:68, проте поступилася у наступних двох матчах (68:94 та 69:81), що не дозволило вийти до фіналу. У боротьбі за третє місце СК «Миколаїв» вела запеклу серію проти «Будівельника», яка завершилася з рахунком 2:3, що відобразило високий рівень конкуренції та рівень підготовки команди[1].

Аналіз виступів СК «Миколаїв» у сезоні 1998-1999 свідчить, що підсумкові результати команди були зумовлені не лише спортивною підготовкою та індивідуальною результативністю гравців, а й фінансовими та організаційними чинниками. За словами головного тренера Валентина Берестнева, протягом сезону команда стикалася з фінансовими труднощами, і на певному етапі з'явилася загроза страйків серед гравців. Однак накопичені борги поступово були погашені, що дозволило уникнути конфліктів і зберегти стабільність колективу. Загалом ситуація в клубі, на думку тренера, була, можливо, кращою, ніж у низки інших команд Суперліги.

Значну підтримку команді надавав міський голова А. А. Олійник, який приділяв велику увагу розвитку баскетболу в місті. Попри це, місто й надалі підтримувало клуб у межах своїх можливостей, що сприяло стабільності роботи тренерського штабу та гравців.

Тренування в рамках американського турне у 1999 році стало для СК «Миколаїв» шостою поїздкою до США. За вісім днів команда провела сім ігор у південних штатах - Алабамі, Флориді та Джорджії. Незважаючи на напружений графік та лояльність суддів до приймаючої сторони, команда здобула одну перемогу над «Трой-Стейт Коледж» (62:60) та шість поразок.

Головний тренер Валентин Берестнев відзначив, що матчі проти таких команд, як «Гейторс» (Флорида), були надзвичайно цінним досвідом через їхню щільну оборону та високу інтенсивність гри[1].

У чемпіонаті України сезону 1999-2000 років баскетбольний клуб СК «Миколаїв» продемонстрував стабільний рівень гри та зумів закріпитися у верхній частині турнірної таблиці. У регулярному чемпіонаті команда провела 40 матчів, у яких здобула 22 перемоги та зазнала 18 поразок. При цьому миколаївці продемонстрували позитивний баланс набраних та пропущених очок (3065-2956), що свідчило про достатньо високий рівень як атакувальних дій, так і організації командного захисту. За підсумками регулярного етапу колектив посів п'яте місце, що забезпечило йому право участі у стадії плей-офф[14].

У чвертьфінальних матчах плей-офф миколаївська команда зустрілася з донецьким «Шахтарем» і, продемонструвавши впевнену гру, здобула дві перемоги (71:66; 96:82), що дозволило їй уперше за тривалий час вийти до півфіналу чемпіонату. На цій стадії суперником став один із фаворитів турніру - БК «Київ». Попри значні зусилля та напружену боротьбу, миколаївці поступилися у двох зустрічах (61:71; 78:92), що не дозволило їм пробитися до фіналу.

Подальша боротьба за третє місце проходила у протистоянні з київською командою «ЦСКА-Укртатнафта». Серія виявилася напруженою та тривалою: миколаївці зуміли здобути одну перемогу (60:68), однак у підсумку поступилися з рахунком 1:3 у серії (76:79; 71:76; 60:68; 63:92). Таким чином, СК «Миколаїв» завершив сезон на четвертому місці, що стало значним досягненням команди та підтвердило її конкурентоспроможність на рівні найсильніших клубів країни.

Індивідуальні результати гравців також засвідчили високий потенціал миколаївського колективу. Лідером за результативністю став Олександр Раєвський, який у 42 матчах набрав у середньому 23,7 очка за гру, що дозволило йому посісти друге місце у списку найкращих снайперів Суперліги. Вагомий внесок у командні результати зробили також Олександр Чаусов (12,5 очка в середньому за гру), Володимир Полях (8,0 очка) та Євген Подорванний (10,0

очка). Стабільні показники основних гравців стали запорукою успішного виступу клубу впродовж усього сезону.

Сезон 1999-2000 років для СК «Миколаїв» характеризувався низкою організаційних та кадрових труднощів. Перед початком чемпіонату команда зазнала відчутних кадрових втрат: колектив залишили два гравці стартової п'ятірки - Фурман і Лебедєв, а також Сухотін, який розглядався як перспективний виконавець. За умов обмеженого часу було здійснено підсилення складу молодими гравцями - Єпіфанцевим, Кондратовцем та Подорванним. Разом з тим, основне навантаження в ігровому процесі покладалося на досвідчених баскетболістів, які вже тривалий час виступали за клуб. Ключові функції лідера виконував Олександр Раєвський, тоді як капітан команди Володимир Полях, а також Леонід Срібний та Олексій Бесков забезпечували стабільність ігрових показників. Упродовж чемпіонату позитивну динаміку продемонстрував і Олександр Чаусов, який поступово став одним із провідних гравців клубу.

Фінансовий стан команди був складним: упродовж сезону мала місце заборгованість із виплати заробітної плати, що обмежувало можливості тренерського штабу у повному використанні потенціалу складу. Вирішення цих проблем розпочалося після призначення президентом клубу Сергія Дергунова, який ініціював поетапне погашення існуючих боргів та забезпечив своєчасність поточних виплат.

Попри зазначені труднощі, команда демонструвала стабільність результатів у домашніх матчах. Ігри, які проходили на базі спортшколи «Надія», супроводжувалися високим рівнем відвідуваності, що свідчило про сталість уболівальницької підтримки. Даний фактор мав вагоме значення для формування ігрової мотивації спортсменів та став додатковим чинником досягнення низки перемог у ключових поєдинках. Таким чином, незважаючи на складні організаційно-фінансові обставини, СК «Миколаїв» зберігав конкурентоспроможність і підтвердив притаманну колективу традицію наполегливості та цілеспрямованості.

У сезоні 2000-2001 рр. у чемпіонаті Суперліги України брали участь 12 команд, які провели чотири кола регулярного чемпіонату. За його підсумками СК «Миколаїв» посів третє місце, здобувши 27 перемог у 44 матчах[13].

У плей-оф миколаївська команда на першому етапі перемогла БК ЦСКА (Київ) із рахунком серії 2:0 (104:98; 88:79). На другому етапі суперником став БК «Будівельник» (Київ), якого було подолано з рахунком 2:1 (90:73; 92:111; 76:58). У півфінальній серії проти БК «Київ» миколаївці поступилися 1:2 (85:103; 80:78; 68:95). У матчах за третє місце СК «Миколаїв» протистояв БК «Азовмаш» (Маріуполь), де програв у серії 1:3 (82:91; 96:77; 78:109; 91:117). Таким чином, за підсумками сезону команда посіла четверте місце у чемпіонаті[1].

Сезон 2001-2002 рр. у чемпіонаті Суперліги України за кількістю команд та структурою проведення не відрізнявся від попереднього, також взяли участь 12 команд, які провели чотири кола регулярного чемпіонату. За його підсумками МБК «Миколаїв» посів п'яте місце, здобувши 25 перемог у 44 матчах. У чвертьфіналі плей-оф миколаївська команда здолала БК «Пульсар» (Рівне) з рахунком серії 2:0 (75:68; 80:71). У півфіналі суперником став БК «Одеса», якому МБК «Миколаїв» поступився з рахунком 0:2 (65:111; 69:111). У матчах за третє місце миколаївці зустрілися з БК «Азовмаш» (Маріуполь), де програли серію 0:3 (84:109; 100:115; 87:108), посівши знову 4-е місце у чемпіонаті[15].

Восени 2002 року МБК «Миколаїв» провів дев'яте турне США, де зіграв сім товариських матчів зі студентськими командами Техасу. Єдиною перемогою стала гра проти University of Texas El-Paso (66:62). У складі вирізнялися Раєвський, Онуфрієв та Павенський. Два останні поєдинки команда проводила у скороченому складі через від'їзд тренера та кількох гравців до національної збірної, а роль граючого тренера вперше виконував Володимир Полях[16].

У спортивному сезоні 2002-2003 рр. Муніципальний баскетбольний клуб «Миколаїв» значно активізував роботу з розвитку баскетболу та пропагування здорового способу життя серед мешканців міста. Діяльність клубу охоплювала селекційну роботу, навчально-тренувальний процес, організацію змагань,

взаємодію з Федерацією баскетболу України, фінансово-господарське забезпечення та соціальний захист спортсменів.

Результати сезону засвідчили ефективність обраної стратегії. Одинадцять баскетболістів клубу були включені до кандидатів у різні збірні України, п'ятеро з них взяли участь у міжнародних матчах. Основна команда посіла четверте місце у Суперлізі, а друга команда отримала право виступати у Вищій лізі, що сприяло підготовці резерву та залученню перспективної молоді. Водночас юнацькі команди клубу стали призерами Всеукраїнської юнацької баскетбольної ліги, підтвердивши високу якість підготовки вихованців. Нижче наведено підсумкову турнірну таблицю чемпіонату України з баскетболу у сезоні 2002-2003 рр.

Таблиця 3.3.3

**Підсумкова турнірна таблиця чемпіонату України з баскетболу у
сезоні 2002-2003 рр.**

№	Команда	Ігри (І)	Перемоги (П)	Поразки (По)	Очки	% очок
1	Азовмаш	40	37	3	3924-3062	92,5
2	БК "Київ"	40	34	6	3723-3354	85
3	МБК "Одеса"	40	31	9	4054-3447	77,5
4	МБК "Миколаїв"	40	23	17	3487-3415	57,5
5	Пульсар	40	17	23	3331-3557	42,5
6	Хімік	40	16	24	3462-3508	40
7	Сумихімпром	40	15	25	3545-3642	37,5
8	Будівельник	40	13	27	3436-3559	32,5
9	Динамо	40	12	28	3161-3507	30
10	ВОЗКО	40	11	29	3110-3560	27,5
11	Львівська Політехніка	40	11	29	3234-3856	27,5

Складено автором на основі [16], [17].

За підсумками минулого сезону розігравальний гравець МБК «Миколаїв» Олександр Раєвський став найрезультативнішим баскетболістом XII чемпіонату України, набравши 926 очок у 32 матчах[15].

Під керівництвом миколаївських тренерів Геннадія Защука та Валентина Берестнева національна збірна України виборола право на участь у фінальній стадії Євро-2003 у Швеції. Вирішальною стала перемога над Болгарією, яка засвідчила високий рівень підготовки команди та вагомий внесок миколаївських фахівців у становлення українського баскетболу на європейській арені[15].

У сезоні 2003-2004 рр. Чемпіонату Суперліги України, в якому брали участь 13 команд, МБК «Миколаїв» посів п'яте місце в регулярному чемпіонаті, здобувши 23 перемоги у 44 матчах. У чвертьфіналі плей-оф команда зустрілася з БК «Хімік» (Южне) і завершила серію з рахунком 1:2 (72:90, 90:69, 84:71) на користь суперника. За результатами сезону, МБК «Миколаїв» посів загальне п'яте місце[17].

У сезоні 2004-2005 рр. МБК «Миколаїв» у рамках Чемпіонату Суперліги України провів 34 матчі, здобувши 14 перемог та зазнавши 20 поразок. Команда вийшла в плей-оф, де в серії першого раунду поступилася БК «Хімік» з рахунком 0:2 (73:94; 86:108). У наступній серії за 5-8-е місця «Миколаїв» переміг БК «Будівельник» (2:1), здобувши перемоги в другій і третій іграх (93:80; 71:59) після поразки в першій (78:104). Однак у боротьбі за п'яте місце команда поступилася «Сумихімпрому» з рахунком 0:2 (77:78; 89:94), посівши за підсумками сезону шосте місце[16].

У сезоні 2004-2005 рр. МБК «Миколаїв» виступав у Кубку ФІБА-Європи. У груповому етапі команда здобула дві перемоги (над азербайджанською «Гала» та литовським «Шяуляй») і зазнала двох поразок. Це дозволило їй вийти до чвертьфіналу, де вона знову зустрілася з «Шяуляєм». Однак у цій серії миколаївці поступилися в обох матчах із значною різницею в рахунку[15].

Сезон 2005-2006 рр. виявився надзвичайно складним для Муніципального баскетбольного клубу «Миколаїв», але, попри всі труднощі, команда не лише вистояла, а й продемонструвала вражаючі результати. На початок сезону клуб зіткнувся з серйозними фінансовими проблемами, які призвели до втрати одразу сімох ключових гравців, включаючи капітана Володимира Поляха, а також Олександра Раєвського, Євгена Подорванного та інших. Це поставило існування

клубу під загрозу, проте завдяки активній підтримці вболівальників, журналістів, а також допомозі міського голови В.Д. Чайки та компанії PACIFIC MARITIME, МБК «Миколаїв» вдалося заявитися до Суперліги[15].

Під керівництвом тренера Валентина Берестнева оновлений склад команди, попри скептичні прогнози, показав високий рівень гри. Вже до завершення першого кола чемпіонату МБК «Миколаїв» посів четверте місце в турнірній таблиці, поступаючись лише лідерам. Цей успіх викликав справжній баскетбольний бум у місті, про що свідчили повністю заповнені трибуни спортшколи «Надія». Віра та підтримка вболівальників стали вирішальним фактором, який допоміг команді подолати кризу та продовжити свою історію, доводячи, що баскетбол у Миколаєві має глибоке коріння і міцні традиції.

У сезоні 2006-2007 рр. Чемпіонату Суперліги України, в якому змагалися 13 команд, МБК «Миколаїв» посів восьме місце в регулярному чемпіонаті, здобувши 11 перемог при 13 поразках. У чвертьфінальній серії плей-оф (до двох перемог) команда поступилася БК «Київ» з рахунком 0:2 (52:88; 67:91). За результатами сезону МБК «Миколаїв» фінішував на восьмій позиції[16,17].

У сезоні 2007-2008 рр. у чемпіонаті Суперліги України МБК «Миколаїв» за підсумками регулярного чемпіонату посів шосте місце, здобувши 10 перемог у 22 матчах та зазнавши 12 поразок. У чвертьфіналі плей-оф команда під керівництвом Валентина Берестнева зустрілася з БК «Хімік» і виграла серію з п'яти матчів із рахунком 3:2 (71:63, 94:66, 74:87, 71:81, 69:63)[16,17].

У сезоні 2008-2009 рр. у чемпіонаті Суперліги України МБК «Миколаїв» за підсумками регулярного чемпіонату посів п'яте місце, здобувши 12 перемог у 28 матчах та зазнавши 16 поразок. У чвертьфіналі плей-оф команда зустрілася з БК «Хімік» і виграла серію з чотирьох матчів із рахунком 3:1 (76:65, 80:60, 71:86, 93:78)[16,17].

У сезоні 2009-2010 рр. чемпіонату, в якому змагалися 15 команд, МБК «Миколаїв» у регулярному чемпіонаті здобув 20 перемог при 16 поразках, посівши дев'яте місце. Цей результат не дозволив команді пройти до раунду плей-оф, куди кваліфікувалися клуби, що посіли місця з першого по восьме.

Таким чином, МБК «Миколаїв» завершив сезон на дев'ятій позиції. До того ж саме цього року до складу команди приєднався Олексій Онуфрієв - майбутня зірка та улюбленець миколаївських уболівальників[16,17].

У сезоні 2010-2011 рр. української баскетбольної Суперліги, в якій змагалися 13 команд, МБК «Миколаїв» посів п'яте місце в регулярному чемпіонаті, що дозволило їй вийти в плей-оф. Команда провела 48 матчів, здобувши 28 перемог і зазнавши 20 поразок.

У чвертьфінальній серії плей-оф МБК «Миколаїв» протистояв БК «Говерла». У напруженій боротьбі, що тривала до п'яти матчів, миколаївці поступилися з рахунком 2:3. Команда здобула дві перемоги (89:73, 79:71) і зазнала трьох поразок (50:72, 64:76, 79:82). Цей результат завершив сезон для МБК «Миколаїв» на п'ятому місці[16,17].

У сезоні 2011-2012 рр. української баскетбольної Суперліги, в якій змагалися 14 команд, МБК «Миколаїв» завершив регулярний чемпіонат на 12-му місці. Команда провела 39 ігор, здобувши лише 11 перемог при 28 поразках. При загальній різниці набраних та пропущених очок 3029:3236, команда набрала 50 очок. Цей результат не дозволив МБК «Миколаїв» кваліфікуватися до раунду плей-оф[16,17].

У сезоні 2012-2013 рр. в Муніципальному баскетбольному клубі відбулася зміна на посаді головного тренера: команду очолив Агріс Гальвановскіс. За результатами сезону МБК «Миколаїв» провів 39 ігор, здобувши 16 перемог та зазнавши 23 поразок. При співвідношенні набраних та пропущених очок 2911:3036, команда набрала 55 очок, що забезпечило 10-те підсумкове місце у чемпіонаті[16,17].

Двадцять третій сезон української баскетбольної Суперліги (2013-2014 рр.) зібрав 14 команд-учасниць. МБК «Миколаїв» за підсумками регулярного чемпіонату посів сьоме місце, що дозволило команді кваліфікуватися до плей-оф (таблиця 3.3.4).

Таблиця 3.3.4

**Підсумкова турнірна таблиця регулярного чемпіонату Суперліги
сезону 2013-2014 рр.**

№	Команда	Ігри (І)	Перемоги (П)	Поразки (По)	Різниця очок	Очки
1	Хімік	26	23	3	2144-1762	49
2	Будівельник	26	19	7	2253-1951	45
3	Азовмаш (Маріуполь)	25	18	7	1983-1824	43
4	Донецьк	26	17	9	2064-1995	43
5	Ферро-ЗНТУ	26	17	9	1974-1973	43
6	БК Одеса	26	15	11	2051-2065	41
7	Миколаїв	26	13	13	2019-1985	39
8	БК Галичина	26	12	14	2001-2027	38
9	БК Київ	26	12	14	1966-2003	38
10	Говерла	26	11	15	1921-2013	37
11	Черкаські Мавпи	26	10	16	2066-2096	36
12	Дніпро	25	5	20	1748-1987	30
13	Кривбасбаскет	26	5	21	1876-2152	31
14	Дніпро-Азот	26	4	22	1830-2063	30

Складено автором на основі [16], [17].

На стадії чвертьфіналу миколаївський клуб зустрівся з майбутнім чемпіоном сезону - БК «Будівельник». У цій серії МБК «Миколаїв» поступився супернику з рахунком 0:2 (68:90; 69:92) і припинив боротьбу за медалі.

Двадцять четвертий сезон української баскетбольної Суперліги (2014-2015 рр.) проходив за участю 11 команд. У цьому сезоні в МБК «Миколаїв» відбулася зміна головного тренера - команду очолив Дмитро Шиманський. Колектив провів 30 поєдинків, здобувши 11 перемог та зазнавши 19 поразок, при співвідношенні очок 2103:2353 та сумарному доробку у 40 очок. За підсумками регулярного чемпіонату миколаївці посіли сьоме місце та вийшли до плей-оф, де у чвертьфінальній серії поступилися БК «Дніпро» з рахунком 0:3 (60:85; 73:75; 52:101). Окрім цього, команда взяла участь у Кубку України, де дійшла до стадії 1/4 фіналу, проте двічі поступилася «Хіміку» (51:85; 33:86)[16,17].

Сезон української баскетбольної Суперліги 2015–2016 років проходив за участю 9 команд (Таблиця 3.3.5). У складі МБК «Миколаїв» відбулася чергова зміна головного тренера - команду очолив Сергій Кірлан. За підсумками регулярного чемпіонату миколаївці посіли п'яте місце та здобули право участі у плей-оф. На цій стадії вони зустрілися з «Черкаськими Мавпами» й поступилися в серії з рахунком 1:2 (68:64; 68:52; 73:66). У Кубку України команда також дійшла до чвертьфіналу, однак у двох поєдинках зазнала технічних поразок від «Черкаських Мавп» із рахунком 0:20.

Таблиця 3.3.5

**Підсумкова турнірна таблиця регулярного чемпіонату Суперліги
сезону 2015-2016 рр.**

№	Команда	Ігри (І)	Перемоги (П)	Поразки (По)	Різниця очок	Очки
1	Хімік	32	28	4	2667-2106	60
2	Кривбас	32	26	6	2382-2071	58
3	Динамо	32	23	9	2452-2217	55
4	Черкаські Мавпи	32	18	14	2601-2492	50
5	Миколаїв	32	14	18	2323-2405	46
6	БК Запоріжжя	32	14	18	2315-2395	46
7	БПА	32	13	19	2273-2382	45
8	Університет-Волиньбаскет	32	5	27	2209-2668	37
9	Інфіз-Баскет	32	3	29	2409-2895	35

Складено автором на основі [16], [17].

Склад МБК «Миколаїв» у сезоні 2015-2016 років вирізнявся поєднанням досвідчених гравців та молодих вихованців клубу, що дозволяло команді демонструвати збалансовану гру. До складу входили: Андрій Хохоник, Олександр Цикалюк, Максим Лук'янов, Олексій Онуфрієв, Богдан Ясиненко, Віктор Мальцев, Андрій Кожемякін, Владислав Тонченко, Станіслав Василюха, Олександр Шостуха, Максим Ожегов, Ілля Жуковський, Артем Чемякін[18].

У сезоні 2016-2017 рр. МБК «Миколаїв» завершив регулярний чемпіонат української баскетбольної Суперліги на сьомому місці (11 перемог, 16 поразок у

27 іграх, різниця очок 2014:2087). У раунді плей-оф Суперліги команда поступилася у чвертьфінальній серії (0:2) клубу «Хімік». У Кубку України МБК «Миколаїв» пройшов «Волиньбаскет» на стадії 1/8 фіналу (65:52; 73:70), але також вибув у чвертьфіналі, програвши «Хіміку» (0:2)[16,17].

Починаючи з сезону 2016-2017, місто Миколаїв було представлене в національних баскетбольних змаганнях вже двома клубами: поряд із традиційним МБК "Миколаїв", який виступав у Суперлізі, у Вищій лізі дебютував баскетбольний клуб "Ніко-Баскет". За результатами свого першого сезону у Вищій лізі, "Ніко-Баскет" продемонстрував такі показники: 16 перемог та 24 поразки[16].

Сезон 2017-2018 років став 27-м у історії Української баскетбольної суперліги, в якому брали участь вісім команд. Усі вони кваліфікувалися до стадії плей-оф. За підсумками регулярного чемпіонату МБК «Миколаїв» посів шосте місце, провівши 28 матчів, із яких здобув 10 перемог та зазнав 18 поразок. У чвертьфіналі миколаївська команда змогла подолати «Будівельник» із рахунком серії 2:0 (53:50, 63:82). У півфіналі миколаївці зустрілися з «Черкаськими Мавпами» та поступилися в усіх трьох матчах, після чого продовжили боротьбу за бронзові медалі. Проте у серії за третє місце проти «Хіміка» також не вдалося здобути перемог, і команда завершила сезон на четвертій сходинці. Головним тренером у цей період був Володимир Полях.

Таблиця 3.3.6

**Підсумкова турнірна таблиця регулярного чемпіонату Суперліги
сезону 2017-2018 рр.**

№	Команда	Ігри (І)	Перемоги (П)	Поразки (По)	Різниця очок	Очки
1	Дніпро	28	25	3	2416-2006	53
2	Черкаські Мавпи	28	20	8	2364-2211	48
3	Будівельник	28	19	9	2219-1993	47
4	Хімік	28	14	14	2251-2184	42
5	БПА	28	11	17	2124-2313	39
6	Миколаїв	28	10	18	2142-2277	38

7	Політехнік (Харків)	28	7	21	2100-2419	35
8	БК Запоріжжя	28	6	22	2074-2287	34

Складено автором на основі [16], [17].

Склад команди у сезоні 2017-2018 років: Денис Іванов, Денис Бобров, Олександр Кушніров, Олексій Онуфрієв, Максим Шепіль, Антон Мусієнко, Владислав Тонченко, Антон Давидюк, Костянтин Анікієнко, Сергій Попов, Денис Носков[18].

Серед провідних гравців виділялися Олексій Онуфрієв, Олександр Кушніров та Владислав Тонченко. Крім того, МБК «Миколаїв» брав участь у розіграші Кубка України, проте вже на стадії 1/8 фіналу зазнав поразки у двох матчах від БПА (Одеса) і припинив боротьбу за трофей.

У сезоні 2017-2018 рр. відбулася знакова подія для баскетбольної спільноти Миколаєва: місто стало господарем Матчу Зірок Суперліги Парі-Матч 2018, який пройшов у спортивному комплексі «Надія».

Ця подія засвідчила вагомий внесок МБК «Миколаїв» у розвиток українського баскетболу. До складу команди «Південь» увійшли чотири гравці МБК «Миколаїв»: Олексій Онуфрієв (стартова п'ятірка), Денис Носков, Олександр Кушніров, Сергій Попов[19].

Крім того, головним тренером команди «Південь» був призначений наставник МБК «Миколаїв» Володимир Полях.

Індивідуальні досягнення клубу були підкреслені перемогою гравця Олексія Онуфрієва у конкурсі на влучність дальніх кидків. Таким чином, Матч Зірок став не лише святом баскетболу, але й визнанням високого рівня миколаївської школи та тренерського штабу.

Наступний, сезон 2017-2018, став для "Ніко-Баскета" другим професійним та історичним: команда виборола бронзові медалі Вищої ліги України. Цього досягнення вдалося здобути під керівництвом головного тренера Валентина Берестнева та тренера Дениса Роздобудька, впевнено перемігши БК "Рівне" у серії за третє місце з рахунком 3:0. До складу бронзових призерів увійшли: Кирило Мещеряков, Олексій Адедиран, Богдан Лук'ян, Роман Липко, Вадим

Заплотинський, Максим Ожегов, Максим Штанько, Сергій Вершинін, Євгеній Яворський, Роман Гуменюк, Михайло Горобченко та Борис Берестнєв[16].

У сезоні 2018-2019 років у чемпіонаті Української баскетбольної Суперліги брали участь вісім команд. У складі МБК «Миколаїв» відбулася чергова зміна головного тренера - на цю посаду був призначений Віталій Черній. За результатами регулярного чемпіонату миколаївська команда провела 28 матчів, у яких здобула 13 перемог та зазнала 15 поразок. Різниця забитих і пропущених очок становила 2188:2227, що принесло команді 41 турнірний бал та п'яте місце у турнірній таблиці. У чвертьфінальній серії плей-оф МБК «Миколаїв» зустрівся з «Київ-Баскетом», поступившись із рахунком серії 1:2 (82:70, 103:94 - перемога, 73:83)[16,17].

Серед лідерів команди варто відзначити Кіта Садо Омоєру, який у середньому набирив 13,6 очка та вирізнявся результативністю. Значний внесок у командну гру робив Олексій Адедіран, показник якого становив у середньому 7 підбирань за гру. Важливу роль у розігруванні комбінацій відігравав Віталій Зотов, який у середньому віддавав 4,6 результативних передач за матч.

У Кубку України цього сезону Миколаїв був представлений одразу двома командами - основним складом МБК «Миколаїв» та дублюючим складом МБК «Миколаїв-2». В 1/8 фіналу вони зустрілися між собою, і переконливі перемоги в обох матчах здобула основна команда. У чвертьфіналі миколаївцям протистояв БК «Одеса». Обидва колективи здобули по одній перемозі, однак завдяки кращій різниці забитих і пропущених очок до півфіналу пройшла одеська команда[17].

У сезоні 2018-2019 "Ніко-Баскет" продовжив виступи у Вищій лізі. Завершивши сезон з 28 перемогами та 20 поразками, команда посіла 6 місце в турнірній таблиці[16].

Сезон Суперліги 2019-2020 рр. не був завершений через пандемію COVID-19, і підсумки визначалися за фінішною турнірною таблицею. За результатами зіграних матчів МБК «Миколаїв» посів сьоме місце. Команда провела 26 ігор, здобувши 8 перемог та зазнавши 18 поразок. Лідер команди, захисник Квентін Петерсон мол., продемонстрував виняткову індивідуальну майстерність. Його

статистичні показники були одними з найкращих у лізі: у середньому 29.5 очок та 6.1 передач за гру[16,17].

Сезон 2019-2020 Вищої ліги України був досить успішним для "Ніко-Баскета": команда здобула 23 перемоги при лише 5 поразках. Проте, через пандемію COVID-19 та оголошення загальнонаціонального карантину, сезон було достроково завершено[16].

У розігрішці Кубка України сезону 2019-2020 років брали участь 32 команди. Миколаїв був представлений двома колективами - «Ніко-Баскет» та МБК «Миколаїв». «Ніко-Баскет» успішно подолав стадію 1/16 фіналу, проте вже в 1/8 фіналу поступився «Дніпру». Основна команда МБК «Миколаїв» на цій же стадії впевнено обіграла у двох матчах команду «Кривий Ріг» та вийшла до чвертьфіналу. На цій стадії суперником миколаївців став «Київ-Баскет». Кожна з команд здобула по одній перемозі, а долю протистояння вирішила різниця забитих і пропущених очок. Для виходу до півфіналу миколаївцям забракло лише чотирьох очок[17].

Сезон Суперліги 2020-2021 рр. видався надзвичайно складним для МБК «Миколаїв», який тренував Валентин Берестнев. На командний результат негативно вплинули обмеження, спричинені пандемією COVID-19, оскільки ігри проводилися без глядацької підтримки, що стало значним психологічним викликом для команди з активною фан-базою. У регулярному чемпіонаті «Миколаїв» зіграв 40 ігор, здобувши лише 7 перемог при 33 поразках (різниця очок 3068:3506), що призвело до низької позиції у турнірній таблиці. Однак у Кубку України команда продемонструвала значно кращі результати: впевнено пройшла БІПА (Одеса) у 1/8 фіналу, переконливо здолала БК «Дніпро» у чвертьфіналі (105:91) і вийшла до півфіналу, де поступилася «Будівельнику» (71:82), завершивши успішний кубковий шлях[18].

У сезоні 2020-2021 Вищої ліги України у клубі "НІКО-БАСКЕТ" відбулися адміністративні зміни: команда змінила назву на МБК-2-НІКО та продовжила виступи у Вищій лізі під керівництвом нового головного тренера - Дениса Роздобудька. Склад команди суттєво доповнився вихованцями миколаївської

СДЮСШОР №4. Загалом у сезоні було зіграно 30 матчів, в яких команда здобула 16 перемог та зазнала 14 поразок[18].

Українська баскетбольна Суперліга 2021-2022 років стала 31-м сезоном у історії турніру. Змагання були достроково призупинені 24 лютого 2022 року у зв'язку з повномасштабним вторгненням російських військ на територію України. Згідно з регламентом, команді, яка посіла перше місце у регулярному чемпіонаті серед клубів Дивізіону «А» (Суперліги), присвоювалося звання «Чемпіон регулярного чемпіонату України», а переможець плей-оф мав отримати титул «Чемпіон України».

У складі МБК «Миколаїв» відбулася чергова зміна головного тренера - команду очолив Віталій Черній, а його асистентом став Олександр Цикалюк. Миколаївці провели 29 матчів, здобули 6 перемог та зазнали 23 поразок, із загальною різницею очок 2166:2383, що в підсумку залишило їх на останньому, 12-му місці[17].

У Кубку України команда також стартувала, однак уже на етапі 1/8 фіналу поступилася клубу «Тернопіль» з рахунком 75:97.

На жаль, сезон 2021-2022 років став останнім у офіційній історії виступів МБК «Миколаїв» у чемпіонатах України з баскетболу. Муніципальний баскетбольний клуб Миколаєва, який є одним із найстаріших клубів країни з більш ніж півстолітньою історією, залишався єдиним представником Суперліги, що брав участь у всіх офіційних чемпіонатах України від моменту їх заснування і до 2022 року включно. Однак через низку проблем, пов'язаних із фінансовими труднощами, управлінськими аспектами та організаційними питаннями, клуб не зміг подати заявку на участь у наступному сезоні Суперліги України[20].

Сезон 2021-2022 Вищої ліги для МБК-2-НІКО був невдалим у спортивному плані, про що свідчать лише 3 перемоги проти 19 поразок. Однак, найважливішим стало те, що цей сезон так і не було дограно: через вторгнення російських військ на територію України та початок повномасштабної війни 24 лютого 2022 року, усі спортивні змагання були призупинені[16].

Проаналізувавши виступи МБК «Миколаїв» у період 2019-2022 років, можна відзначити низку факторів, що суттєво вплинули на результати команди. У цей час неодноразово змінювалося керівництво клубу та тренерський штаб, що ускладнювало стабільний розвиток колективу. Крім того, відсутність постійного «основного кістяка» складу призводила до того, що майже кожного сезону команда формувалася заново. Така нестабільність негативно позначалася на злагодженості гри та спортивних результатах. Додатковим чинником стали зовнішні обставини, зокрема пандемія COVID-19 у 2020 році та повномасштабна війна, які суттєво вплинули на функціонування клубу та проведення чемпіонатів.

Сезон 2022-2023 у Вищій лізі для «Ніко-Баскет» виявився надзвичайно складним: під керівництвом головного тренера Валентина Берестнєва та тренера Дениса Роздобудька, за підтримки президента клубу Андрія Туріци, команда забезпечила безперервність баскетбольного представництва Миколаєва. Завдяки зусиллям цих осіб місто зберегло своє місце на баскетбольній карті країни, фінішувавши із гідним результатом: 15 перемог та 8 поразок[16].

Після періоду значних викликів, зумовлених військовою агресією, сезон 2023-2024 Чемпіонату України серед чоловічих команд Вищої ліги відзначився як історичний етап у діяльності клубу "Ніко-Баскет". Цей сезон став переконливим свідченням ефективності організаційного ядра та тренерського штабу, забезпечивши відновлення високих спортивних позицій Миколаєва. Під керівництвом досвідченого головного тренера Валентина Берестнєва та тренера Олександра Цикалюка команда змогла кваліфікуватися до вирішальних етапів змагань та здобути бронзові медалі Вищої ліги.

Фінальний успіх був зафіксований у матчі за третє місце проти команди "Харківські Соколи". "Ніко-Баскет" виявив високу психологічну стійкість та тактичну гнучкість, здобувши перемогу з мінімальним рахунком 89:90 (за чвертями: 18:18, 27:26, 18:21, 26:25). Цей матч став прикладом спортивної інтриги та вольової перемоги, оскільки команда, поступаючись супернику протягом значної частини часу, зуміла вирвати вирішальні очки на останніх секундах. Досягнення клубу було підкріплене індивідуальним визнанням:

капітан команди Богдан Лук'ян отримав престижну нагороду "Кращий захисник сезону"[21,22].

Крім того, у 2024 році баскетбольний клуб «Ніко-Баскет» здобув чемпіонство Молодіжної ліги з баскетболу. На матчах Фіналу восьми (28-30 травня), підопічні Валентина Берестнева впевнено здолали своїх суперників: у чвертьфіналі розгромили «PLAYMAKER» (119:71), у півфіналі перемогли «СумДУ» (93:84), а у фінальному матчі тріумфували над «Запоріжжям» (87:63), що засвідчило високий рівень розвитку кадрового резерву клубу[23,24].

У сезоні 2024/2025 баскетбольний клуб «Ніко-Баскет» (Миколаїв) досяг значного успіху, виборовши срібні медалі Чемпіонату України серед чоловічих команд Вищої ліги. Цей результат став кульмінацією розвитку клубу в умовах воєнного часу. На шляху до фіналу миколаївці послідовно перемогли БК «Біпа-Одеса» у чвертьфіналі (79:70, з ключовим внеском Володіна, Мітіріча та Лихого) та «Самбір» у півфіналі (84:75), де лідерські якості продемонстрував капітан Богдан Лук'ян (28 очок). Хоча у фіналі «Ніко-Баскет» поступився «Харківським Соколам» (96:69), здобуття срібла є історичним досягненням, яке було підкріплене індивідуальним визнанням: Лук'ян вдруге поспіль отримав нагороду «Кращий захисник чемпіонату Вищої ліги»[25,26].

У 2025 році клуб «Ніко-Баскет» продовжив успіхи у роботі з резервом, посівши третє місце у фінальному етапі Молодіжної ліги серед чоловічих команд. У чвертьфіналі команда впевнено перемогла колектив КЗ ДОСФКСП імені Сергія Бубки з рахунком 93:42. Після півфінальної поразки від "Київ-Баскет" (71:120) миколаївці успішно боролися за медалі, здолавши у матчі за третє місце команду КСЛ з рахунком 81:72[28,29].

Здобуття срібних медалей Вищої ліги клубом «Ніко-Баскет» у сезоні 2024/2025 ініціювало структурну трансформацію регіональної баскетбольної екосистеми: ключовим рішенням стало анонсування участі команди у Суперлізі України з сезону 2025/2026, що відновлює професійний статус баскетболу в регіоні[30]. Цей вектор розвитку був інституційно підкріплений офіційною реєстрацією 29 квітня 2025 року громадської спілки «Федерація баскетболу

Миколаївщини», яка консолідувала регіональну владу та спортивну еліту. До складу керівництва Федерації увійшли: Георгій Решетілов (Президент, перший заступник начальника ОВА), а також Олександр Сенкевич (міський голова), Валентин Берестнєв (тренер «Ніко-Баскет») та Євген Трушляков (ректор НУК), які стали Віце-президентами. Ці події знаменують початок нового, потужного етапу для баскетболу на Миколаївщині[31].

У сезоні 2025/2026 Миколаїв представлений у двох чемпіонатах — Суперлізі Favbet та Вищій лізі, що стало важливим кроком у розвитку місцевого баскетболу[32].

Першу в історії перемогу у Суперлізі команда здобула на виїзді, обігравши «Рівне». «Ніко-Баскет» виграв підбирання, був ефективнішим у швидкому нападі, набравши 17 очок у фастбрейках. Лідером матчу став Максим Сафонов, який оформив 27 очок, 8 підбирань, 6 передач і 3 перехоплення (PE 26)[33].

Згодом миколаївці здобули й першу домашню перемогу, обігравши «Старий Луцьк» з рахунком 78:66. Цей успіх дозволив команді перервати серію з шести поразок і вперше порадувати своїх уболівальників на рідному паркеті[35].

Попри складні умови, «Ніко-Баскет» продовжує боротися за місце у плейоф, поступово зміцнюючи свої позиції серед найсильніших клубів України. Тренер упевнений, що друга половина сезону буде успішнішою, адже команда набирає досвіду і впевненості у власних силах[34].

Формування складу баскетбольного клубу «Ніко-Баскет-2» для участі у Вищій лізі сезону 2025/2026 є реалізацією стратегії інвестиції в молодіжний резерв. Основу команди складають молоді гравці - вихованці СДЮСШОР №4, які вже набули початкового змагального досвіду в рамках Молодіжної ліги. Призначення Микити Горячого, діючого гравця основного складу, на посаду головного тренера «Ніко-Баскет-2» є нестандартним кадровим рішенням, спрямованим на безпосередню передачу актуального ігрового досвіду та філософії клубу молоді.

На початковому етапі турніру команда демонструє очікувані труднощі адаптації, що підтверджується чотирма поразками у трьох стартових матчах. Цей результат є типовим для молодіжних колективів, які протистоять більш досвідченим суперникам у професійних лігах, і відображає необхідність проходження етапу становлення для досягнення змагальної стійкості.

Професійний баскетбол у Миколаєві перебуває на етапі оновлення. Попри складну економічну ситуацію, обмежене фінансування й наслідки війни, команди міста продовжують розвиватися та представляти Миколаїв на всеукраїнській арені. Участь «Ніко-Баскета-ЦОП» у Суперлізі Favbet і «Ніко-Баскета-2» у Вищій лізі свідчить про поступове відновлення баскетбольної системи. Основними проблемами залишаються нестача фінансових ресурсів, відсутність стабільних спонсорів та потреба у відновленні спортивної інфраструктури. Проте завдяки наполегливості тренерів, гравців і керівництва клубу миколаївський баскетбол має потенціал повернути собі статус одного з провідних центрів гри в Україні.

Висновки до розділу 3

Аналіз історичних етапів становлення та розвитку професійного баскетболу в Миколаєві засвідчує як його відповідність загальноукраїнським тенденціям, так і наявність специфічних рис, зумовлених локальними соціокультурними та організаційними умовами.

Перший етап (1930 - 1971 рр.) - від створення міської команди до дебюту в офіційних чемпіонатах. Цей період фактично перекриває кілька послідовних загальноукраїнських етапів, включаючи «етап зародження» (1891–1918 рр.), «становлення» (1918–1941 рр.), «розвитку та стабілізації» (1944–1960 рр.) та значну частину «етапу зростання» (1961–1975 рр.). Головна причина такої розбіжності полягає в тому, що на відміну від загальноукраїнської періодизації, яка зосереджена на системних змінах, історія миколаївського професійного баскетболу до 1971 року не містила чітких, самостійних маркерів, що дозволили б виокремити окремі етапи розвитку, доки команда не вийшла на всесоюзну

арену. У цей час баскетбол у Миколаєві формується як організований вид спорту, розвивається інфраструктура, створюються перші команди, але через відсутність власних змагань та обмежені можливості регіон не демонструє того самого темпу зростання, який спостерігався у провідних українських центрах.

Другий період (1971 - 1991 рр.) - вихід на всесоюзну арену - частково співпадає з загальноукраїнськими етапами зростання (1961 - 1975 рр.) та вищих досягнень (1976 - 1990 рр.). Саме в цей час миколаївський баскетбол досягає найбільшої впізнаваності: команда міста бере участь у чемпіонатах СРСР, формується професійна школа, з'являються гравці, які представляють Миколаїв на високому змагальному рівні. Початок виступу миколаївської команди на всесоюзному рівні (з 1971 р.) хронологічно припадає на момент, коли баскетбол в Україні та СРСР вступав у період своїх найбільших досягнень того часу. Це свідчить про те, що найбільш інтенсивний розвиток миколаївського клубу відбувався паралельно з піком розвитку баскетболу на всесоюзному рівні.

Третій етап (1991 р. - сьогодні) - баскетбол незалежної України - відповідає загальноукраїнському етапу розвитку професійного баскетболу, оскільки для обох систем спільний зовнішній фактор - здобуття незалежності - став єдиною хронологічною точкою відліку, що докорінно змінила принципи функціонування спорту. У Миколаєві цей час позначений як значними досягненнями, так і процесами адаптації в умовах економічних і політичних трансформацій. Водночас саме у цей період з'являються ключові елементи сучасної професійної інфраструктури: участь у чемпіонатах України, реорганізація клубних структур, виховання нових поколінь спортсменів. Окремо слід відзначити останні роки, коли завдяки успіхам «Ніко-Баскета» та створенню регіональної Федерації баскетболу спостерігається новий етап підйому.

ВИСНОВКИ

1. Проведене дослідження історико-теоретичних аспектів становлення і розвитку професійного баскетболу дозволило з'ясувати, що світова еволюція гри характеризується швидким переходом від аматорського статусу до високої професіоналізації. Ключовим моментом стало створення Національної Баскетбольної Асоціації (НБА) у 1949 році, яка стала еталонною моделлю професійного спорту, впровадивши структуровані принципи управління, централізований маркетинг та фінансові механізми, які гарантували високі гонорари гравцям (професійні контракти). В Україні становлення професійного баскетболу має дуалістичний характер, що поєднує спадщину радянської спортивної системи та вимоги ринкової економіки. Із проголошенням незалежності відбулася інституалізація професійного спорту через визнання Федерації баскетболу України ФІБА та створення Чемпіонату Суперліги, який став головним механізмом переходу до професіоналізму та інтеграції у світовий спортивний простір.

2. На основі історичних джерел та спортивної аналітики розкрито та періодизовано історичні етапи становлення та розвитку професійного баскетболу в Миколаєві, що засвідчує його відповідність загальноукраїнським тенденціям, але з наявністю специфічних локальних рис. Перший період (1930-1971 рр.) був часом закладання фундаменту для створення команди; другий (1971-1991 рр.) - ключовий етап, що позначився виходом на всесоюзну арену та формуванням професійної школи; третій (1991 р. - сьогодення) - етапом трансформації в умовах незалежної України. Таким чином сформовано обґрунтовану періодизацію, яка відтворює специфіку та послідовність становлення місцевої баскетбольної школи.

3. Аналіз результатів виступів миколаївських команд у межах визначених історичних етапів засвідчив стабільно високий рівень гри. Протягом етапу виступів у Всесоюзних чемпіонатах (1971–1991 рр.) команда досягала стабільно значних результатів. Хоча команда мала лише два сезони у Вищій лізі (1976/1977 та 1990/1991), вона 16 разів виступала у Першій лізі, причому 10 разів входила

до першої п'ятірки (з 1972 по 1990 рік). Найкращими результатами стали 1 місце (1975/1976), два 2 місця та одне 3 місце, що підкреслює її статус одного з найсильніших колективів Першої ліги. В період незалежної України МБК «Миколаїв» став постійним учасником та призером елітного дивізіону – Суперліги. Цей шлях розпочався дуже успішно: у дебютному сезоні 1992 року команда посіла 2-е місце, а наступного сезону (1992/93) здобула 3-є місце. Цей сильний старт був закладений під керівництвом тренера Геннадія Защука. Період найвищої стабільності припав на час роботи Валентина Берестнєва: протягом шести сезонів поспіль (з 1997/98 по 2002/03) миколаївська команда демонструвала виняткову надійність, постійно фінішуючи у фінальній четвірці та здобувши бронзу у сезоні 1998–99. Наступні роки (2004–2012) команда переважно зберігала місце в середині турнірної таблиці, але змогла продемонструвати значний успіх, піднявшись на 4-е місце у сезоні 2017–2018. Втім, останні завершені сезони (2020/21 та 2021/22) відзначилися суттєвим падінням результативності.

На сучасному етапі «Ніко-Баскет» продовжує підтримувати високі спортивні результати, здобувши бронзу Вищої ліги у сезоні 2023/2024 та срібло Вищої ліги у сезоні 2024/2025, а також золото та бронзу Молодіжної ліги (2024 та 2025 рр. відповідно). Ці досягнення є емпіричним підтвердженням високої якості підготовки гравців і підтверджують життєздатність та потенціал миколаївського баскетболу. Участь «Ніко-Баскета-ЦОП» у Суперлізі Favbet і «Ніко-Баскета-2» у Вищій лізі у поточному сезоні забезпечує представництво Миколаєва у провідних національних дивізіонах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Двойнисюк О., Кураса Г., Черепанов А. Баскетбол 2000-2001. МБК "Миколаїв". Миколаїв, 2000. 75 с.
2. Бустані Н. Історія баскетболу: від скромних початків до глобального феномену. RedBull. URL: <https://www.redbull.com/ua-uk/history-of-basketball>
3. Мітова О. О., Грюкова В. В. Баскетбол: історія розвитку, правила гри, методика навчання. Дніпропетровськ: Інновація, 2016. 110 с.
4. The Editors of Encyclopaedia Britannica. History of basketball. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/sports/history-of-basketball>
5. Where Basketball was invented: the history of basketball. College. URL: <https://springfield.edu/about/birthplace-of-basketball>
6. Saraswat P. Origin and historical development of basketball. Sports yogi. URL: <https://www.sportzyogi.com/origin-and-historical-development-of-basketball>
7. Волошин А., Сушко Р.. Баскетбол України: Монографія. 2019. 500 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29746/1/Kn_Basket_18.11.19.pdf
8. Остапенко Ю., Стасюк Р., Долгова Н., Салатенко І. Історичні аспекти та перспективи розвитку баскетболу в незалежній Україні як професійного виду спорту. Спортивні ігри, (2(28), 72–84. 2023. URL: https://journals.uran.ua/sports_games/article/view/274773/269930
9. Балацька Л., Головачук В. «ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІСТОРИЧНИХ ЕТАПІВ БАСКЕТБОЛУ В УКРАЇНІ», Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15, (2(130), с. 26-29. 2021. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2703fabb-d9a6-4fd0-a9c6-225553c0ea69/content>
10. Макаренко Н. Г. Історичні аспекти розвитку баскетболу на Україні. Баскетбол у навчальному процесі фізичного виховання. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/8740/1/Макаренко%20%20Н%20%20с.42-46.pdf>

11. Рядова Л. О., Сушкевич М. В. Гра в баскетбол: загальна характеристика, історія розвитку та ефективність занять. Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр.–Вип. 42.–Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2023.–63 с.
12. Горголь П. С., Філіпович Б. В. Історія, становлення та розвиток баскетболу : дис. ... д-ра / Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». 2023.
13. Козир М., Кисельов А., Кулаков Ю. Розвиток баскетболу на Миколаївщині. Молода спортивна наука України. Випуск 6, том 1. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/server/api/core/bitstreams/29082a13-e38c-4c12-86f0-94e1c3f285a4/content>
14. Бронська В., Кувалдіна О. Становлення та розвиток баскетболу в Миколаєві: від витоків до сьогодення. Проблеми та перспективні напрями розвитку сучасного спорту: актуальні питання теорії та практики: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої міжнародному дню спорту на благо миру та розвитку (електронне видання), 4 квітня 2025 року. Харків: ХДАФК, 2025. 186 с.
15. Бронська В. С., Кувалдіна О. В. Становлення та розвиток Муніципального баскетбольного клубу “Миколаїв”. Розвиток фізичної культури та спорту в сучасних умовах: новітні виклики, проблеми та перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених, 31 жовтня 2025 року. Миколаїв: НУК імені адмірала Макарова, 2025. 220 с.
16. Офіційний сайт Федерації баскетболу України. URL: <https://fbu.ua>
17. Офіційний сайт Flashscore. URL: <https://www.flashscore.ua/basketball/ukraine/fbu-superleague/standings/#/rwrK7Ba3/standings/overall>
18. Офіційний сайт МБК «Миколаїв». URL: <http://mbcmklv.com>

19. Став відомий остаточний склад Матчу зірок Суперліги 2018. Офіційний сайт ФБУ. URL: <https://fbu.ua/news/stav-vidomiy-ostatochniy-sklad-matchu-zirok-superligi-2018>
20. Коваль В. Занепад професійного спорту у місті: майже три роки, як МБК «Миколаїв» зіграв свій останній матч у Суперлізі. МикВісті. URL: <https://bit.ly/3RjU0SO>
21. «Ніко-Баскет» став бронзовим призером Вищої ліги. Район Миколаїв. URL: <https://mykolaiv.rayon.in.ua/news/698603-niko-basket-stav-bronzovim-prizerom-vishchoi-ligi>
22. Ніко-Баскет завоював бронзу Вищої ліги. Офіційний сайт ФБУ. URL: <https://fbu.ua/news/nko-basket-zavoyuvav-bronzu-vischo-lgi>
23. Миколаївський баскетбольний клуб «Ніко-Баскет» - чемпіон Молодіжної ліги. Район Миколаїв. URL: <https://mykolaiv.rayon.in.ua/news/710280-mikolaivskiy-basketbolniy-klub-niko-basket-chempion-molodizhnoi-ligi>
24. Ніко-Баскет — чемпіон Молодіжної ліги-2024. Офіційний сайт ФБУ. URL: <https://fbu.ua/news/nko-basket--chempon-molodzhno-lgi-2024>
25. Хаіндрава Н. "Ніко-Баскет" — срібний призер Вищої ліги з баскетболу сезону 2024/2025. Суспільне Миколаїв. URL: <https://suspilne.media/mykolaiv/995505-niko-basket-sribnij-prizer-visoi-ligi-z-basketbolu-sezonu-20242025>
26. Миколаївський баскетбольний клуб «Ніко-Баскет» – срібний призер Вищої ліги сезону 2024/2025. Район Миколаїв. URL: <https://mykolaiv.rayon.in.ua/news/797937-mikolaivskiy-basketbolniy-klub-niko-basket-sribnij-prizer-vishchoi-ligi-sezonu-20242025>
27. МБК «Ніко-Баскет» став срібним призером чемпіонату Вищої ліги. Inshe.TV. URL: <https://inshe.tv/mykolayv/2025-04-14/915858>
28. Тітуренко Я. Миколаївський "Ніко-Баскет" здобув бронзову медаль Молодіжної ліги України. Суспільне Миколаїв. URL:

<https://suspilne.media/mykolaiv/1032227-mikolaivskij-niko-basket-zdobuv-bronzovu-medal-molodiznoi-ligi-ukraini>

29. Ніко-Баскет виграв бронзу Молодіжної ліги. Офіційний сайт ФБУ. URL: <https://fbu.ua/news/nko-basket-vigrav-bronzu-molodzhno-lgi>

30. В Миколаєві оголосили про створення Федерації баскетболу Миколаївщини та анонсували перехід “Ніко-Баскета” в Суперлігу. Basket.com.ua. URL: <https://basket.com.ua/news/newsday/2025/05/04/v-mykolayevi-ogolosyly-pro-stvorenniya-federatsiyi-basketbolu-mykolayivshhyny-ta-anonsuvaly-perehid-niko-basket-a-v-superligu>

31. Волинський Р., Кравченко К. Освіта, що грає у вищій лізі: «Ніко-Баскет» і НУК святкують срібло та вихід у Суперлігу. Гард city. URL: <https://thegard.city/articles/417683/niko-basket-i-nuk-basketbol>

32. Мурзак О. Виконком ФБУ включив Ніко-Баскет до складу учасників Суперліги наступного сезону. Українська правда Чемпіон. URL: <https://champion.com.ua/ukr/basketball/superliga-fbu-vklyuchila-niko-basket-do-spisku-uchasnikiv-sezonu-2025-26-1041544>

33. Миколаївський «Ніко-Баскет» здобув першу в історії перемогу у Суперлізі, обігравши «Рівне». Район Миколаїв. URL: <https://mykolaiv.rayon.in.ua/news/839960-mikolaivskiy-niko-basket-zdobuv-pershuyu-v-istorii-peremogu-u-superlizi-obigravshi-rivne>

34. Рубаняк Н., Гожбур П. "Ми будемо дуже конкурентною командою": головний тренер "Ніко-Баскет" про історичний вихід до Суперліги та цілі на сезон. Суспільне Миколаїв. URL: <https://suspilne.media/mykolaiv/1146226-mi-budemo-duze-konkurentnou-komandou-golovnij-trener-niko-basket-pro-istoricnij-vihid-do-superligi-ta-cili-na-sezon>

35. «Ніко-Баскет» обіграв «Старий Луцьк» – це їхня перша домашня перемога у Суперлізі. Tribuna.ua. URL: <https://ua.tribuna.com/uk/basketball/1000000291565-nikobasket-staryy-lutsk-u-superlizi-pochatok-o-1500>

ДОДАТКИ

Додаток А

Склад команди “Спартак” (Миколаїв) у сезоні 1975-1976 рр.

Додаток Б

Склад команди МКІ (Миколаїв) у сезоні 1984-1985 рр.

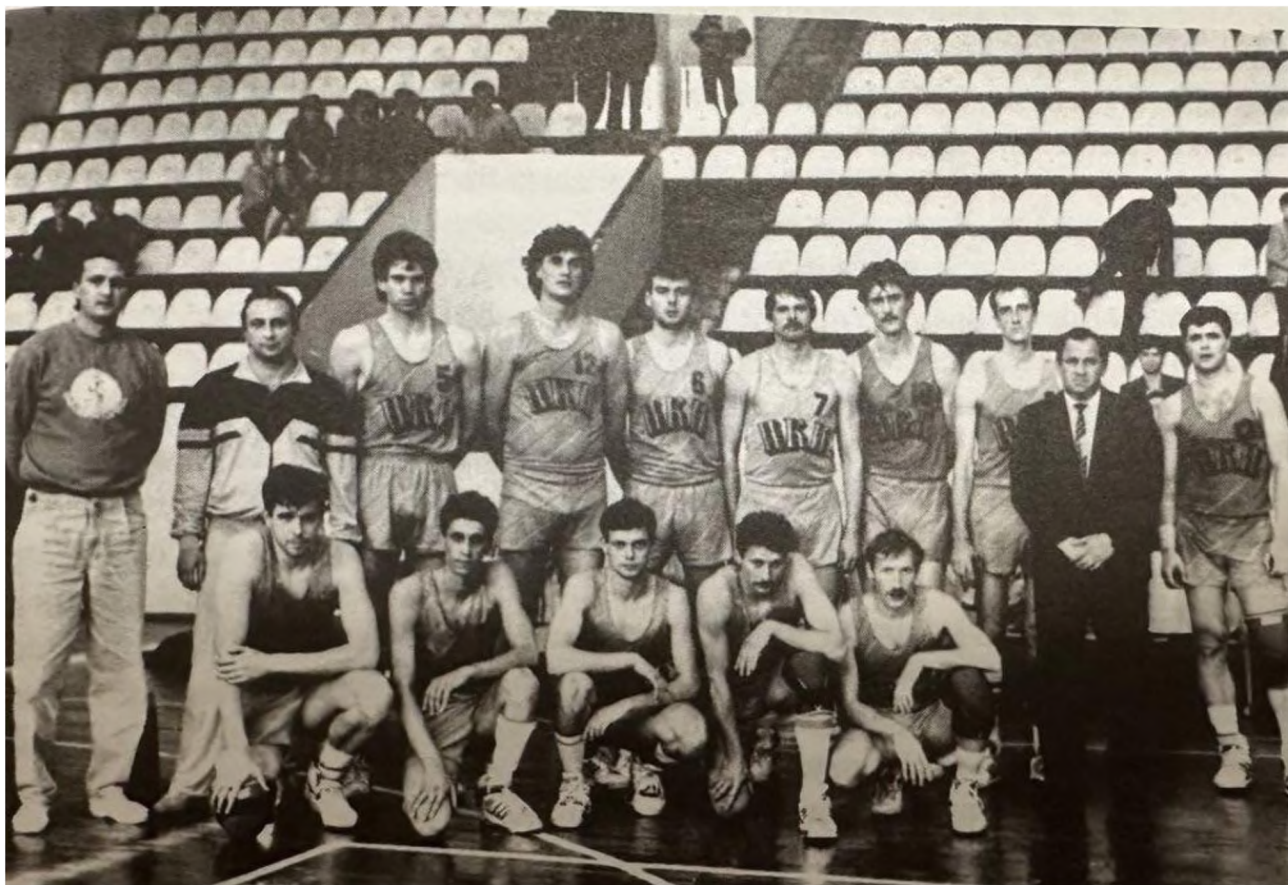
Додаток В

Команда МКІ - переможець 1 ліги сезону 1989-1990 рр.

Додаток Г

Команда МКІ - останній сезон у всесоюзних чемпіонатах. 1991-1992 рр.

Додаток Д

Команда МКІ - срібний призер першого чемпіонату незалежної України.

Додаток Е

СК “Миколаїв” - бронзовий призер чемпіонату України сезону 1997-1998 рр.

